

MUUSEUMISEADUSE RAKENDAMISE TAGASISIDE KOKKUVÕTE

Muuseumiseadus:

vastu võetud 19.06.2013, jõustus 15.07.2013.

Muudetud järgmiste aktidega:

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
05.12.2013	RT I, 22.12.2013, 1	01.01.2014
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
15.12.2015	RT I, 06.01.2016, 1	16.01.2016
12.12.2018	RT I, 21.12.2018, 5	01.01.2019
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	15.03.2019
20.02.2019	RT I, 19.03.2019, 13	01.05.2019

Sissejuhatus

Muuseumiseaduse kohta saadeti küsimustik muuseumide teabelisti, riigimuuseumidele, riigi sihtasutuse muuseumidele ja riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavatele muuseumidele, Kultuuriministeeriumi muuseuminõukogule, kõigile muuseumide infosüsteemiga (edaspidi *MuIS*) liitunud muuseumide MuIS-i peakasutajatele ning muuseumidele, kelle puhul oli teada, et nad kaaluvad MuIS-iga liitumist. Küsitluslehele¹ oli võimalik vastata 04.11.2019–04.12.2019.

Kokku laekus 32 vastust, neist 13 muuseumi nimel ning 19 vastaja isiklikud tähelepanekud. 22 vastajat olid riigimuuseumidest, riigi sihtasutuse muuseumidest või riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavatest muuseumidest (analüüsi tarbeks liigitus: grupp 1 ehk RIIG), 6 vastajat olid vabatahtlikult MuIS-iga liitunud muuseumidest (grupp 2 ehk MuIS) ning 4 vastajat kehtiva muuseumiseaduse kohaldusalast väljas olevatest muuseumidest (grupp 3 ehk MUU).

Kuna kõigile küsimustele vastamine ei olnud kohustuslik, siis on vastuste koguarv küsimuste lõikes erinev.

Allpool toodud ettepanekud iga teema lõpus on kombinatsioon küsitluse tulemustest ja Kultuuriministeeriumi (edaspidi *KuM*) ja Muinsuskaitseameti seisukohtadest ning tähelepanekutest, mis on kujunenud muuseumipoliitika kujundamise ja rakendamise käigus. Kui küsitluse käigus esitatud kommentaari ei ole arvestatud või käsitletud ettepanekute plokis, siis on lisatud allmärkus KuM-i seisukohaga.

¹ <https://forms.gle/hBx974A9wKGzzE4y8>

Küsitluse tulemused ja ettepanekud muuseumiseaduse §-de lõikes

1. Seaduse kohaldamisala (§ 1)

Muuseumiseadust kohaldatakse:

- ❖ muuseumina tegutsevale ministeeriumi hallatavale riigiasutusele ja selle struktuuriüksusele (riigimuuseum),
- ❖ ministeeriumi valitsemisalas muuseumina tegutsevale valitsusasutusele ja selle struktuuriüksusele (riigimuuseum),
- ❖ riigi asutatud sihtasutusele ja selle struktuuriüksusele (riigi sihtasutuse muuseum).

Teistele muuseumidele kohaldatakse muuseumiseadust ainult nendes punktides, kus neid muuseumi on konkreetselt nimetatud (§ 12 lg 4 tegevuse lõpetamisega seonduv, § 16 lg 2 isikuandmetega seonduv, § 21 tegevustoetused), või kui nad on vabatahtlikult liitunud MuS-iga, siis kohalduvad muuseumikogu korraldust puudutavad sätted.

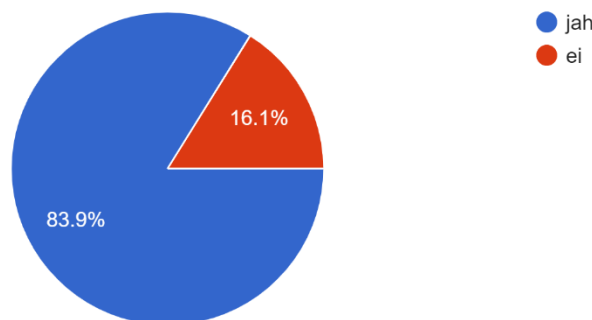
Need „teised muuseumid“ on:

- ❖ avalik-õigusliku juriidilise isiku struktuuriüksusena tegutsev muuseum (avalik-õigusliku isiku muuseum),
- ❖ valla või linna ametiasutuse hallatava asutuse ja selle struktuuriüksusena tegutsev muuseum (munitsipaalmuuseum),
- ❖ eraõigusliku juriidilise isiku ja selle struktuuriüksusena tegutsev muuseum, mis ei ole riigi sihtasutuse muuseum (eramuuseum),
- ❖ füüsilisest isikust ettevõtjale kuuluv muuseum (eramuuseum).

Muuseumiseadust ei kohaldata teadus- ja arendusasutuse hallatava teaduskollektsooni suhtes juhul, kui selle andmed on kantud teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse alusel asutatud Eesti Teadusinfosüsteemi (§ 1 lg 4).

1.1. Kas kohaldamisala on sobilik?

31 responses

Seaduse kohaldamisala pidas sobilikuks 84% vastanutest (s.o 26 vastajat). Mittesobilikuks pidas kohaldamisala 16% ehk 5 vastajat: neist 3 olid grupist RIIK, 1 grupist MuS, 1 grupist MUU.

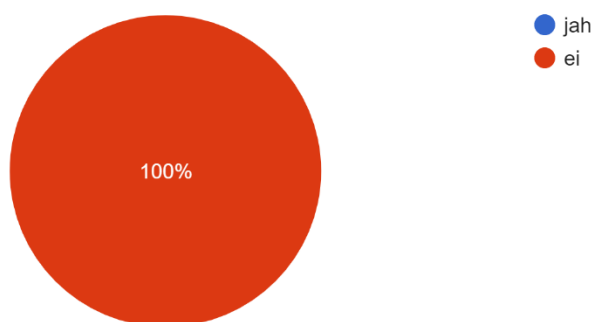
3 vastajat (1 igast grupist) leidsid, et kohaldamisala peaks laiendama munitsipaalmuuseumidele ja linna/valla asutatud sihtasutustele. Ainsa põhjendusena oli toodud asjaolu, et vastaja arvates ei saa omavalitsust pidada millekski muuks kui riigiks ja tema maksumaksjaid riigi kodanikeks ning et me jagame kõik ühte ressursi.

1 vastaja (grupist RIIK) kommenteeris, et praegune sõnastus on segane selles osas, mil määral seadus kohaldub riigi asutatud sihtasutusele, millel on riigi kõrval ka teisi asutajaid (näiteks omavalitsused).

1 vastaja (grupist RIIK) arvas, et MuIS-iga vabatahtlik liitumine ei tohiks kaasa tuua kohustusi, mis ei ole sisulises mõttes MuIS-iga seotud.

1.2. Kui teie muuseumil on teaduskollektsioon, siis kas olete kasutanud § 1 lg 4 võimalust, mitte järgida selle puhul muuseumiseaduse nõudeid?

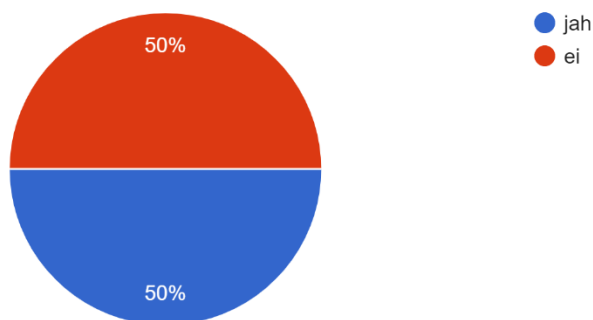
17 responses

Teadus- ja arendusasutuse hallatava teaduskollektsiooni erisust ei ole ükski vastanud muuseum kasutanud. Muu hulgas olid sellele küsimusele „ei“ vastanud ka muuseumid, kes ei ole teadus- ja arendusasutused, mis näitab, et sätte mõte on ebaselge.

1.3. Kas see, et muuseumiseaduse teile ei kohaldu, on takistanud teie muuseumi tööd?

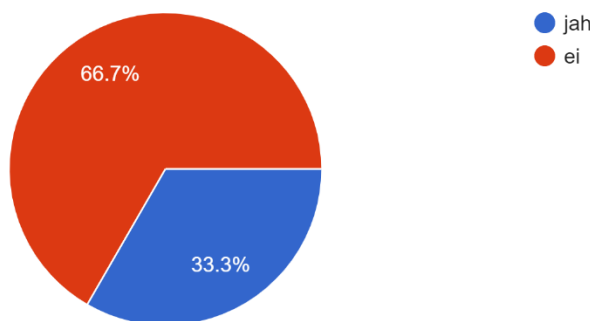
6 responses

3 vastajat arvasid, et asjaolu, et muuseumiseadus neile täies mahus ei kohaldu, on takistanud nende muuseumi tööd. Ühel juhul põhjendust ei olnud toodud. 1 vastaja oli ekslikult sidunud sellele küsimusele vastamise teaduskollektsioonidega ning reaalset takistust tegelikult ei olnud. 1 vastaja tõi põhjuseks relvakollektsiooni pidamisega seonduvad asjaolud.

1.4. Kas see, et muuseumiseadus teile ei kohaldu, on teie muuseumi tööd lihtsustanud?

6 responses

2 vastajat leidsid, et see on tööd lihtsustanud. Ühel juhul toodi põhjuseks, et nad on kohaliku omavalitsuse muuseum, mille põhisihtrühm on väikesed lapsed ning kuna muuseumiseadus neile ei kohaldu, siis nad saavad ka lastelt küsida piletiraha, mis on vajalik muuseumi majandamiseks. Riigimuuseumina jääks neil see tulu saamata, sest oleks kohustus kuni 8-aastased tasuta muuseumisse lubada. Teine vastaja arvas, et otsustusprotsessid ja majanduslik tegevus (tasuliste teenuste pakkumine) on paindlikumad, mis omakorda aitavad kaasa isemajandamisele.

ETTEPANEK: Kohaldamisala mitte muuta, kuid vaadata üle praeguse sõnastuse ebaselged kohad.

2. Mõisted (§ 2)

Defineeritud on muuseum, museaal, muuseumikogu, kogumispõhimõtted, abikogu, hoiule võetud asi.

NB! Defineeritud on ainult need mõisted, mis on olulised antud seaduse kontekstis ning millela ei ole järgnevate sätete üheselt mõistmine võimalik.

(1) Muuseum on ühiskonna ja selle arengu teenistuses alaliselt tegutsev kultuuri- ja haridusasutus, mis ei taotle majanduslikku kasumit, mis on üldsusele avatud ning mille ülesanne on koguda, säilitada, uurida ning vahendada inimese ja tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalselt kultuuripärandit hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel. Muuseum arvestab oma ülesannete täitmisel muu hulgas laste ja puuetega inimeste vajadusi.

(2) Museaal on muuseumis arvele võetud kultuuriväärtusega asi, mille üle peetakse arvestust muuseumide rahvusvahelistest dokumenteerimispõhimõtetest lähtudes.

(3) Muuseumikogu on museaalide kogum, mis võib olla jaotatud alakogudeks museaalide rühmade või liikide järgi.

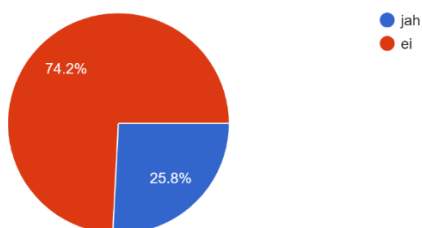
(4) Kogumispõhimõtted on muuseumikogu eesmärgipärase täiendamise aluseks olevad suunised, mis annavad muuseumikogu täiendamiseks selged valikukriteeriumid. Kogumispõhimõtete koostamisel lähtutakse olemasoleva muuseumikogu ülevaatest ning juurdekasvuvõimaluste ja säilitustingimuste analüüsist, arvestades muu hulgas seotud muuseumide tegevust.

(5) Abikogu on muuseumi ülesandeid toetaval eesmärgil moodustatud kogu, millesse arvatud asjad ei ole museaalid.

(6) Hoiule võetud asi on asutuselt, juriidiliselt või füüsiliselt isikult muuseumisse hoiule võetud kultuuriväärtusega asi, mida ei arvata muuseumikogusse.

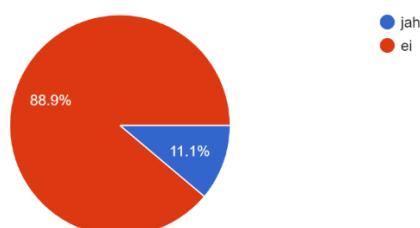
2.1. Kas mõni definitsioon vajaks muutmist?

31 responses

2.2. Kas mõni mõiste on üle või puudu?

27 responses

8 vastajat ehk 26% leidis, et mõni definitsioon vajaks muutmist. 3 vastajat ehk 11% leidsid, et mõni mõiste on üle või puudu. Vastanute konkreetsete arvamused ja ettepanekud:

Kogumispõhimõtted on lohisev sõna ja ebamugav kasutada, vana „kogude poliitika“ oli palju suupärasem ja hõlmas nii kogumise kui säilitamise põhimõtteid.²

Museaal. Probleemiks on sidumine mõistega „kultuuriväärtus“, mis ei ole omakorda defineeritud. Kas iga asi, mis võetakse museaalina arvele, saab kultuuriväärtuslikuks. Või esemeid, mis ei oma kultuuriväärtust (näiteks põdra sarv) ei saa arvele võtta. Sõnastuse ettepanek: Museaal on muuseumis arvele võetud asi või Museaal on muuseumikogusse arvatud asi.³

ICOM-is tegeldakse **muuseumi** definitsiooni muutmise ja korrastamisega. Võib-olla saab kaasa minna uute suundumistega. Praegusest seaduse definitsioonis ei ole asjakohane kindlaid sihtgruppe (puuetega inimesed) välja tuua. Seda võiks soovitusena märkida mujal.

Muuseumi definitsioonis on sees punkt, et ei taotle majanduslikku kasumit. Samas on majanduslik edukus muuseumide mõõtmisel muutunud järjest olulisemaks.

Seotud muuseumid – ehk kõlaks paremini "samas valdkonnas ja/või piirkonnas tegutsevad muuseumid".

Muuseum on /.../ Muuseum arvestab oma ülesannete täitmisel muu hulgas laste ja puuetega inimeste vajadusi. Ettepanek: "puuetega" inimeste asemel "erivajadusega" inimeste.

„**Muuseum** arvestab oma ülesannete täitmisel muu hulgas laste ja puuetega inimeste vajadusi.“ Ettepanek loobuda „muu hulgas“, sest soovitakse rõhutada tegevuste ulatust.

Ma usun, et **muuseumi** definitsioon võiks olla avatud arutelule, et läbi selle jõuda täpsustatud või laiendatud versioonini.

Kui muuseum on definitsiooni kohaselt ka **haridusasutus**, võiks olla sellealane valdkond ka mõistetena esile toodud.

² KuM-i seisukoht: seadus ei keela muuseumidel kasutada dokumendi pealkirjana mõistet „kogude poliitika“ ning hõlmata sinna lisaks kogumispõhimõtetele ka kogude haldamist puudutava osa.

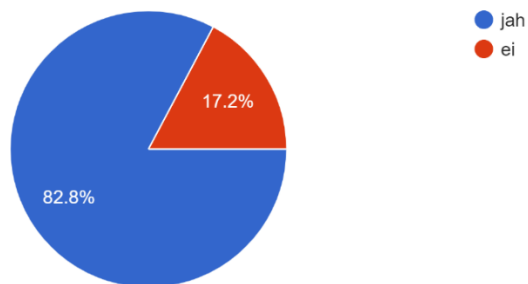
³ KuM-i seisukoht: „Kultuuriväärtus“ on subjektiivne termin, mille ühene defineerimine ei ole võimalik ega vajalik. On üldine tava, et kultuuriväärtusena määratlemise aluseks on eksperdihinnang (nt ka muinsuskaitseasutuses).

Kultuuriväärtusega asi – parem oleks „kultuuriväärtuslik objekt“, sest sõnaga „asi“ seostub kõigepealt ese, aga objekt võib olla ese, dokument, kiri, foto jmt.

Tasuks mõelda, kas **museaali** mõistes „kultuuriväärtusega asi“ on üheselt kohaldatav erinevatele museaalidele: vedur, vagun, laev, rehielamu, ait jne.⁴

2.3. Muuseumi definitsioon ütleb, et muuseum on kultuuri- ja HARIDUSasutus ning et tegevused peavad muu hulgas toimuma HARIDUSLIKEL eesmärkidel. Kas praeguse muuseumiseaduse nõuded ja piirangud võimaldavad teie hinnangul muuseumikogu hariduslikel eesmärkidel ilma probleemideta kasutada?

29 responses

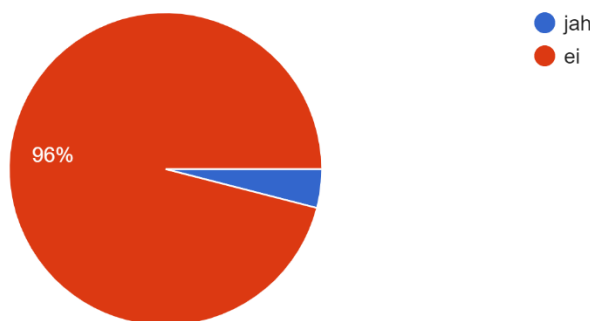

5 vastajat ehk 17% leidsid, et muuseumiseaduse nõuded ja piirangud ei võimalda muuseumikogu hariduslikel eesmärkidel ilma probleemideta kasutada. Kõik „ei“ vastanud töid välja, et haridustegevuses ei piisa, et eksponaat on ainult näitamiseks läbi klaasi, vaid teda peaks saama ka kasutada mõistlikul viisil. Muuseumis olevat põhikogu hariduslikel eesmärkidel siiani kasutada ei tohi; soovime, et oleks vabam võimalus hinnata, kas mõnda eset siiski võiks kasutada.

⁴ KuM-i seisukoht: Museaali definitsioonis kasutatakse terminit „asi“ (mitte näiteks muuseumivaldkonnas laialt kasutatav „objekt“), sest terminit kasutatakse läbivalt ka muudes õigusaktides (eelkõige asjaõigusseadus, samuti „kultuuriväärtusega asi“ kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seaduses ning muinsuskaitseaduses jne). St et muuseumiseaduse mõistes on ka foto ja arhivaal on „asjad“, samuti digitaalsed museaalid ning loodus- ja arheoloogiakogusse kuuluvad materjalid.

2.4. Kas on mingeid muid kogude vahendamise seotud aspekte, mis peaks olema muuseumiseadusega reguleeritud?

25 responses

1 vastanu leidis, et uuendamisele minevas kultuuriministri määruses relvakogu käitlemise kohta võiks sisalduda võimalus vabamalt relvakogusse kuuluvaid museaale mõistlikul määral kasutada.⁵

ETTEPANEK:

1. Sätestada seaduse eesmärk. Kehtiv muuseumiseadus oma eesmärgi ei sätesta, selle eesmärgid on aimatavad üksnes § 2 lõikes 1 toodud „muuseumi“ definitsioonist. Eesmärgist peab ilmnema õigusakti juhtmõtte ning see, mida seadusandja muuseumivaldkonna regulatsiooni kehtestamise kaudu saavutada soovib. Seaduse eesmärk on ära toodud nii uues [muinsuskaitseaduses](#) kui ka mitmete teiste riikide muuseumiseadustes. Nt Soomes (vabatõlge):

Käesoleva seaduse eesmärk on:

- 1) säilitada ja tugevdada üksikisikute ja kogukondade osalust ja arusaama kultuurist, ajaloost ja keskkonnast;
- 2) edendada kultuuri- ja loodusväärtuste ning kunsti säilitamist tulevastele põlvkondadele;
- 3) edendada kogukonnatunnet, järjepidevuse tunnetust ja kultuurilist mitmekesisust;
- 4) edendada haridust, heaolu, võrdsust ja demokraatiat.

Eesmärgi sõnastamisel kasutada võimaluse korral märksõnu, mis on Rahvusvahelise Muuseumide Nõukogu ICOM „muuseumi“ definitsioonis (kinnitatakse eeldatavasti 2022. aasta augustis).

2. Võtta „muuseumi“ definitsiooni lõikest välja ebamäärane viide vajadusele arvestada laste ja puuetega inimeste vajadusega. Selleks, et liikuda kõigi inimeste võrdsemate võimaluste poole ühiskonnaelust osa võtta, tuleb muuseumidele panna kohustus arvestada oma teenuste pakkumisel kasutajate vajadustega **kogu nende elukaare ulatuses**, rakendades kaasava disaini põhimõtteid. Samuti peavad muuseumid andma oma kodulehel/sotsiaalmeedia lehel selget infot oma hoone ja teenuste ligipääsetavuse kohta.

3. Sõnastada täpsemalt, mis on muuseum muuseumiseaduse tähenduses. St et tegemist ei oleks mitte üldise „muuseumi“ definitsiooniga, vaid tingimuste loeteluga, mille alusel on võimalik hinnata, kas asutusel on õigus tegevustoetusele, kas on õigus liituda MuIS-iga, kas asutus hõlmatakse Statistikaameti „Muuseumide“ küsitlusse. Võimalik sõnastus:

Muuseum käesoleva seaduse tähenduses on juriidiline isik või asutus:

- 1) kes **kogub** eesmärgipäraselt inimese ja tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalselt kultuuripärandit;
- 2) kes peab museaalide üle **arvestust**, lähtudes muuseumide rahvusvahelistest dokumenteerimispõhimõtetest;

⁵ Relvaseaduse alusel antud kultuuriministri määrus nr 18 „[Muuseumi relvakollektsiooni käitlemise ning relvakollektsiooni kuuluvate relvade ja laskemoona üle arvestuse pidamise kord](#)“ on tänaseks juba uuendatud.

- 3) kes tagab muuseumikogu pikaajalise **säilimise**;
- 4) kelle **muuseumikogu** on kasutajatele soovi korral **ligipääsetav**;
- 5) kes teeb muuseumikogul põhinevat **teadustööd** ja esitab regulaarselt selle tulemusi avalikkusele **näituste, hariduslike** tegevuste, **teaduslike** ja/või **populaarteaduslike publikatsioonide** ja/või **ürituste** vahendusel;
- 6) kes arvestab teenuste pakkumisel **kasutajate vajadustega** kogu nende elukaare ulatuses, rakendades **kaasava disaini** põhimõtteid;
- 7) kelle eesmärk ei ole omanikule või asutajale rahalise **kasumi** teenimine.
- + Lisatingimus, et kui muuseum ise ei ole muuseumikogu omanik, peab tema valduses oleva muuseumikogu kohta olema omanikuga sõlmitud vähemalt 50-aastane kasutusleping või riigile kuuluva muuseumikogu kasutamise tähtajatu leping.
4. Korrigeerida kogumispõhimõtete definitsiooni: „seotud muuseumide“ asendada „sama piirkonna või sarnase ainevaldkonna muuseumide ja teiste mäluasutuste“.

3. Muuseumikogu täiendamise põhimõtted (§ 5, sätted on kohustuslikud MuIS-i muuseumidele, küsimustele võisid vastata kõik)

NÕUDED:

Muuseum peab:

- ❖ täiendama muuseumikogu eesmärgipäraselt, lähtudes muuseumi koostatud kogumispõhimõtetest,
- ❖ oma võimaluste piires välja selgitama kultuuriväärtusega asja päritolu, et vältida omaniku tahte vastaselt tema valdusest välja läinud või teisest riigist välja viidud asja museaalina arvele võtmist;
- ❖ arvestama teiste sama piirkonna või sarnase ainevaldkonna muuseumide kogumispõhimõtteid.

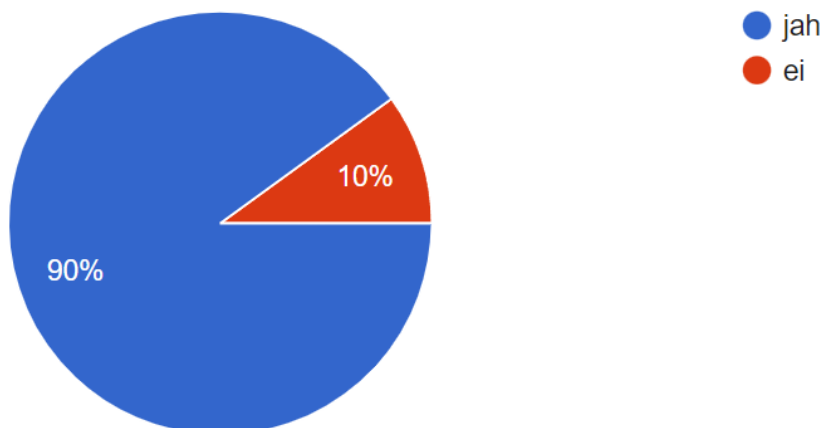
PIIRANGUD:

Museaalina ei tohi asja arvele võtta, kui:

- ❖ asi ei vasta muuseumi kogumispõhimõtetele;
- ❖ asja üleandja esitab eritingimusi, mis on vastuolus muuseumi ja selle külastajate pikaajaliste huvidega;
- ❖ asja üle arvestuse pidamiseks, selle säilitamiseks või eksponeerimiseks puuduvad tingimused või eelarvelised võimalused.

3.1. Kas nõuete ja piirangute loetelu on asjakohane?

30 vastust

Muuseumikogu täiendamiseks seotud nõudeid ja piiranguid pidas asjakohaseks 90% (27 vastajat) ja mitteasjakohaseks 10% (3 vastajat).

Üks eitavalt vastanu leidis, et piirangute punkt 3 on liiga karm või ebatäpne: „Mida tähendab, et säilitamiseks puuduvad tingimused? Ideaalseid tingimusi on vähestel, kuid kõik püüdleval selle poole. Mõne materjali säilimise kohta puuduvad andmed ja muuseumitöötaja ei tea, et säilimine on küsitav. Seda punkti võiks ümber sõnastada, sest see takistab ka haruldaste esemete vastuvõttu.“⁶

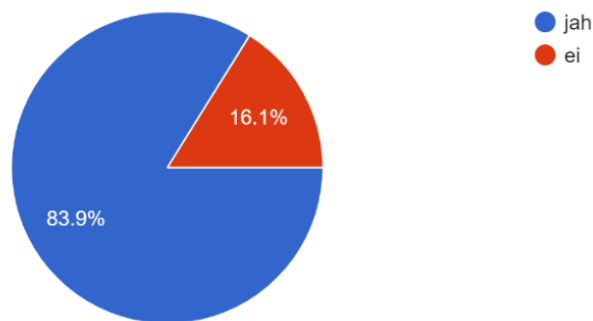
Teine eitavalt vastanu leidis, et nõuded ja piirangud võivad tekitada ohu mõnele väärtuslikule „asjale“, mis võib seetõttu hävida, et ei ole kooskõlas kogumispoliitikaga: „ASI võib olla unikaalne ja hiljem kogumispoliitikat muutes ja täiendades pole võimalik enam sama või samaväärset ASJA hankida.“⁷

⁶ KuM-i seisukoht: See punkt ei takista kuidagi haruldaste esemete vastuvõttu. Säte ei ütle, et peavad olema „ideaalsed“ säilitustingimused. Piisavalt sobilike säilitustingimuste olemasolu tuleb hinnata oma parima teadmise ja olemasoleva info baasilt.

⁷ KuM-i seisukoht: N-ö igaks juhuks kõigi unikaalsete asjade kogumine ei ole jätkusuutlik lahendus. Iga museaali arvelevõtmine tähendab pikaajalise rahalise kohustuse võtmist: vahendeid on vaja pidevalt kasvavate muuseumikogude läbitöötamiseks, säilitamiseks ning avalikkusele tutvustamiseks. Museaalide säilitamisel on ka suur keskkonnamõju (hoidlate ehitamine, kliimaseadmed). Tuleb teha valikuid ning leppida sellega, et kõik unikaalsed asjad ei saagi igavesti säilida.

3.2. Kas olete keeldumise aluseid praktikas kasutanud – s.t selgitanud selle abil asja müüa või annetada soo..., et muuseum ei saa seda vastu võtta?

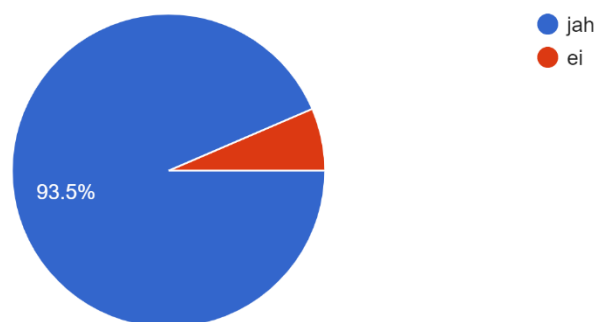
31 responses

16% (5 vastajat) ei ole seaduses loetletud keeldumise aluseid praktikas kasutanud ja 84% (26 vastajat) on kasutanud. Kommentaarides oli enim mainitud keeldumise alus mittevastavus kogumispõhimõtetele. Mitu vastajat väitis, et on kasutanud põhjendusena kõiki keeldumise aluseid.

3.3. Kas olete annetaja või müüja suunanud edasi teise muuseumisse, kelle kogumispõhimõtetele pakutav asi teie hinnangul paremini vastab?

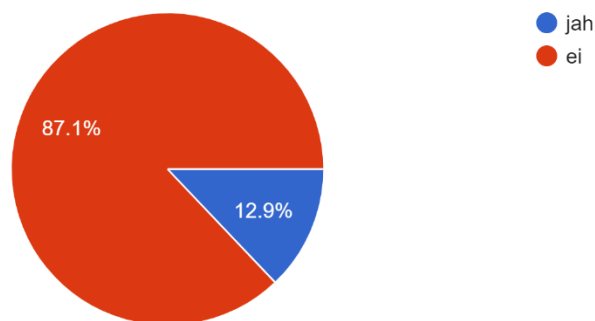
31 responses

94% (29 vastajat) on annetajat või müüjat suunanud edasi teise muuseumisse ja 6% (2 vastajat) ei ole seda teinud.

3.4. Kas olete tuvastanud, et teile on pakutud varastatud või kahtlase päritoluga asju?

31 responses

87% (27 vastajat) on tuvastanud, et neile on pakutud varastatud või kahtlase päritoluga asju ja 6% (4 vastajat) ei ole seda ette tulnud.

3.5. Kuidas hindate kogumispõhimõtete dokumendi mõju muuseumikogu kvaliteedile?

25 vastust

20 vastajat leidsid, et mõju on olnud positiivne. Viie vastaja vastus oli neutraalne või ei osatud hinnangut anda.

Kommentaariid:

Kogumine on muutunud kvaliteetsemaks, pole enam nii laialivalguv. Oluline oli aspekt, et dokumendi koostamisel sai olemasolev materjal korra süsteemselt läbi vaadatud ja see aitas asju paremini fokuseerida.

Hea, sest võimaldab loobuda kingitustest või annetustest, mis oma kvaliteedilt ei vasta muuseumi kriteeriumitele.

Dokumendi koostamine aitas mõtteid selgemine formuleerida ja sellega kogumistegevust suunata, igapäevatoos seda dokumenti ei kasuta.

See on vajalik dokument. Kõik muuseumid peavad oma kogumispõhimõtted kirja panema. Iga muuseum on pisut oma töötajate nägu ning kindlasti on muuseumikogu täienemisel piisavalt subjektiivset iseloomu. Aga see dokument raamistab, täpsustab, kutsub korrale ja ka abistab muuseumitöötajat. Kogumispõhimõtted (nagu ka muuseumi arengukava) on üks tähtsamaid muuseumis koostatud dokumente. See dokument on esimene, mille annaksin uuele töötajale tööle asudes lugeda.

Põhimõtete sõnastamine, selle juurde tulek teatud aja pärast aitab hoida eesmäärke, neid ülekontrollida ja vajadusel täiendada. Teatud mõttes on tegemist asutuse sisese kollektiivse mälu.

Aitab langetada kogu kvaliteeti tõstvaid otsuseid.

Muuseumikogu kvaliteet on tänu fikseeritud kogumisteemadele paranenud.

Selged ja kindlad põhimõtted on suureks abiks.

Dokumendist on kasu, aga samas üle-eestilise nõ kultuuriloolise muuseumi puhul saab hea tahtmise korral kõik pakutava mahutada kogumispõhimõtete ühe või teise teema alla.

Mõju on korrastav

Kogumispõhimõtted dokumendina on väga vajalik ning lihtsustab muuseumitööd.

Dokumendist on kasu, aga samas üle-eestilise nõ kultuuriloolise muuseumi puhul saab hea tahtmise korral kõik pakutava mahutada kogumispõhimõtete ühe või teise teema alla.

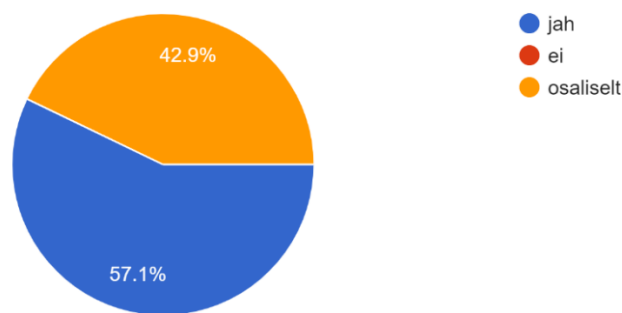
Rohkem mõjub kogumisele kaasatud muuseumitöötajate väga hea oma kogu ja kogutava materjali eelnev tundmine.

Raske vastata. Pigem on mõju muuseumi hoidlate ruumipuudusel.

Küsimused 3.6-3.7 ainult neile muuseumidele, mis ei ole riigimuuseumid või mis ei ole liitunud Muisiga:

3.6. Kas järgite kogumisel muuseumiseadust, kuigi see pole teile kohustuslik?

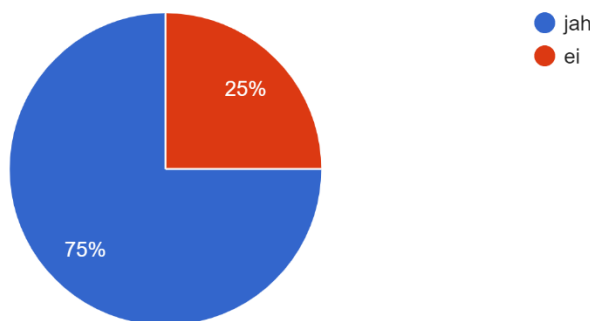
7 responses

43% (3 vastajat grupist MUU) väitis, et järgivad kogumisel osaliselt muuseumiseadust ja 57% (1 vastaja grupist MUU, 2 grupist MuS, 1 grupist RIIK), et järgivad täielikult, kuigi see pole neile kohustuslik. Grupist RIIK või MuS jaatavalt vastanute puhul oli vastus tegelikult ekslik, sest neile on muuseumiseadus kohustuslik kogumist puudutavates aspektides. Kuna eitavalt vastanuid ei olnud, siis võib öelda, et 100% grupist MUU vastanutest järgivad kogumisel muuseumiseadust kas osaliselt või täielikult, kuigi see ei ole neile kohustuslik.

3.7. Kas teie muuseumil on kirjalikult vormistatud kogumispõhimõtted (Kogumispõhimõtted on muuseumikog...gas seotud muuseumide tegevust.)?

8 responses

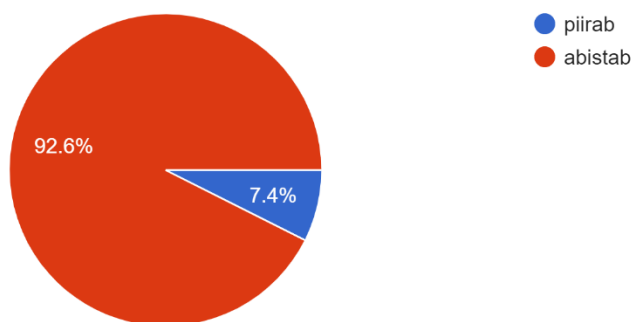
75% (2 vastajat grupist MUU, 2 grupist MuS, 2 grupist RIIK) vastas, et neil on kirjalikult vormistatud kogumispõhimõtted ja 25% (2 vastajat grupist MUU), et ei ole. Grupist RIIK või MuS jaatavalt vastanute puhul oli vastus tegelikult ekslik, sest neil peavad olema kirjalikult vormistatud kogumispõhimõtted. Seega võib öelda, et grupist MUU, kellele see küsimus oli tegelikult suunatud, jagunesid vastused 50% ja 50%.

Küsimused rakendusakti kohta:

Muuseumikogu täiendamise ja kultuuriväärtusega asja muuseumisse hoiule võtmise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

3.8. Kas määrus piirab või abistab muuseumi tegevust?

27 responses

93% (25 vastajat) arvas, et kultuuriministri määrus „Muuseumikogu täiendamise ja kultuuriväärtusega asja muuseumisse hoiule võtmise kord“ abistab muuseumi tegevust ja 7% (2 vastajat) leidis, et piirab.

Küsitluses paluti ka konkreetseid näiteid, kuidas määruse järgmine muuseumi tegevuses on olnud keeruline või võimatu ning ettepanekuid määruse muutmiseks. Kuna laekunud ettepanekud ei puuduta muuseumiseadust, siis neid siinkohal ei käsitleta.

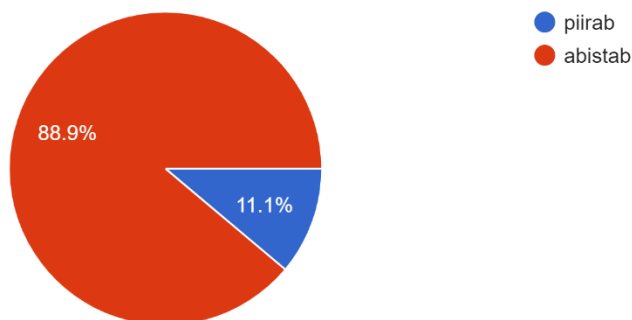
ETTEPANEK: Lisada, et kogude täiendamisel peab muuseum lisaks teiste sama piirkonna või sarnase ainevaldkonna muuseumide kogumispõhimõtetele arvestama ka teiste mäluasutustega.

4. Märgistamine ning säilitamine (§ 6, sätted on kohustuslikud MuIS-i muuseumidele, küsimustele võisid vastata kõik)

Museaali ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asja märgistamise ja säilitamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

4.1. Kas määrus piirab või abistab muuseumi tegevust?

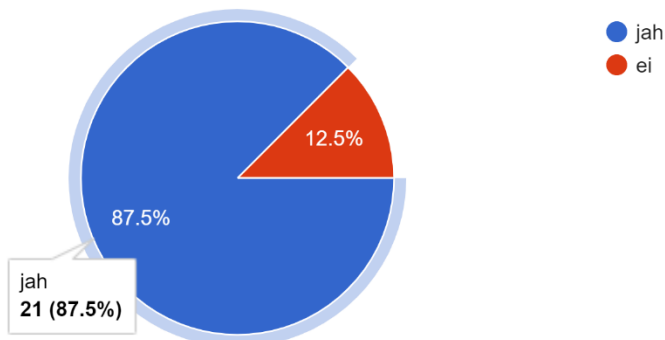
27 responses

89% (24 vastajat) arvas, et kultuuriministri määrus „Museaali ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asja märgistamise ja säilitamise kord“ abistab muuseumi tegevust ja 11% (3 vastajat) leidis, et piirab.

4.4. Kas selle määruse võiks ühendada muuseumikogu täiendamise määrusega? (vt eelmine punkt)

24 responses

88% (21 vastajat) arvas, et kultuuriministri määrused „Muuseumikogu täiendamise ja kultuuriväärtusega asja muuseumisse hoiule võtmise kord“ ja „Museaali ja muuseumisse kauemaks

kui aastaks hoiule võetud asja märgistamise ja säilitamise kord“ võiks liita ja 13% (3 vastajat) leidis, et mitte.

ETTEPANEK: Liita kaks määrust, et oleks ühes kohas terviklik ülevaade kogudega seotud nõuetest.

5. Museaali muuseumikogust väljaarvamine (§ 7 ja 11, sätted on kohustuslikud MuS-i muuseumidele)

Museaali peab muuseumikogust välja arvama, kui museaal:

- ❖ on kahjustatud ja seda ei ole võimalik taastada;
- ❖ on hävinud või kaotsi läinud ning seda ei ole leitud vähemalt kahe järjestikuse korralise inventuuri käigus;
- ❖ on enne muuseumikogusse arvamist omaniku tahte vastaselt tema valdusest välja läinud või teisest riigist välja viidud ning see antakse üle omanikule või tagastatakse teisele riigile.

Museaali võib muuseumikogust välja arvata, kui:

- ❖ museaali kuulumine muuseumikogusse ei ole kooskõlas muuseumi kogumispõhimõtetega;
- ❖ sama muuseumi muuseumikogus või mõnes teises riigile kuuluvas muuseumikogus leidub museaaliga olulisel määral - sarnaseid museaale, mis on paremas seisukorras või mille kohta teadaolev kultuuriväärtuslik teave on täielikum.

MuS-iga liitunud muuseumi museaali võib üle anda (eeldusel, et üleandmine ei kahjusta muuseumikogu terviklikkust):

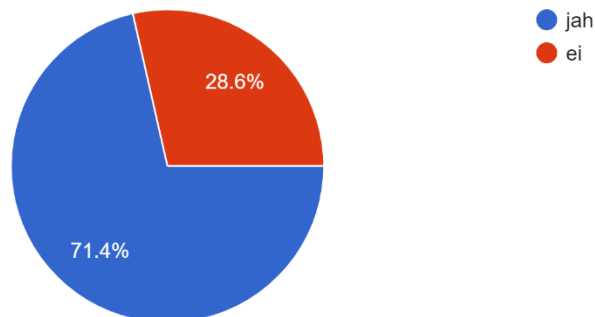
- ❖ teisele MuS-iga liitunud muuseumile, kui museaal on vajalik teise muuseumi muuseumikogu täiendamiseks;
- ❖ raamatukogule, kui museaal on vajalik raamatukogu teavikute kogu täiendamiseks;
- ❖ Rahvusarhiivile, kui museaal on samal ajal arhivaal arhiiviseaduse tähenduses.

Erisus § 32: Väljaarvamise reeglid ei kehti asjadele:

- ❖ mis on võetud kõigepealt muuseumisse hoiule
- ❖ ja siis hiljem museaalina arvele (enne 1996. aasta 14. detsembril jõustunud muuseumiseaduse kehtima hakkamist),
- ❖ ning mis tagastatakse kunagist hoiulevõtmist tõendava dokumendi alusel õigustatud isikule.

5.1. Kas väljaarvamise nõuded ja võimalused on asjakohased?

28 responses

Muuseumikogust väljaarvamisega seotud nõudeid ja võimalusi pidas asjakohaseks 71% (20 vastajat) ja mitteasjakohaseks 29% (8 vastajat).

Kommentaaris tehti järgmisi ettepanekuid:

Lihtsustada väljaarvamiste/arvelevõtmiste reegleid:

- kui üks museaal on kogemata topelt arvele võetud või kui väljaarvamisel on läinud kirja kogemata vale museaali number;⁸
- kui kadunuks tunnistatud või varastatud museaal leitakse hiljem üles;
- kui museaal on tagastud § 11 lg 1 p 4 või § 32 alusel omanikule, kes pakub seda siis ise hiljem muuseumile tagasi, või ta on selle maha müünud ja jõuab kolmanda isiku kaudu muuseumini tagasi⁹.

⁸ KuM-i seisukoht: Muuseumil on juba praegu õigus topelt arvele võtud ära parandada. Vastav võimalus tuleneb MuS-i põhimäärusest: § 13. Ebaõigete andmete parandamine:

(1) Kui andmeandja avastab, et ta on infosüsteemi esitanud ebaõiged andmed, on ta kohustatud viivitamata korraldama vea parandamise ja esitama infosüsteemi õiged andmed.

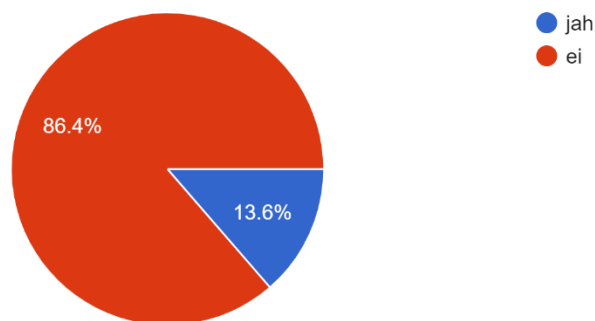
(2) Volitatud töötlejal on õigus esitada andmeandjale järelepärimisi andmete õigsuse täpsustamiseks ja anda korraldusi ebaõigete andmete parandamiseks.

Kui aga väljaarvamise käskkirjas on tehtud viga (vale nimetus, vale number vmt), siis tuleb vormistada selle käskkirja muudatus ning pärast seda tohib parandada ka MuS-is. Kuidas see tehniliselt MuS-is toimub, ei ole seaduse tasandi küsimus.

⁹ KuM-i seisukoht: Muudatus ei ole põhjendatud, sest väga harva esinev juhtum ning objekti registreerimisel on võimalik luua seos tagastatud objektiga.

5.2. Kas on esinenud juhtumeid, et muuseumikogust välja arvatud museaal on osutunud hiljem oluliseks/vajalikuks?

22 responses

Kolme vastaja sõnul on neil esinenud juhtumeid, et muuseumikogust välja arvatud museaal on osutunud hiljem vajalikuks, 19 vastaja puhul ei ole seda ette tulnud.

Kommentaariid:

Eramuuseumil on vahendite leidmiseks teinekord vaja museaale realiseerida. Mõnede puhul võib hiljem selguda museaali vajalikkus

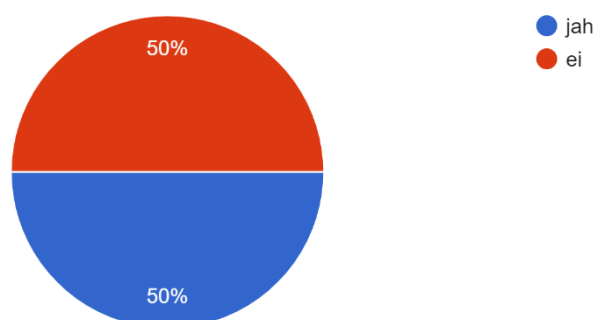
Museaal on siiski hoidlas alles olnud, kuigi väljaarvamisaktiga maha kantud.

Meie muuseumi spetsialistidest koosnev komisjon on piisavalt suur ja pädev

Oleme põhjalikult kaalunud, mida välja arvata.

5.3. Kas asutuste loetelu, kellele võib museaali üle anda, võiks olla laiem?

26 responses

13 vastajat leidsid, et asutuste loetelu, kellele võib museaali üle anda, võiks olla laiem, 13 vastajat, et mitte.

5.3.1. Kui jah, siis kes võiks olla lisatud või võiks olla täiesti vaba valik?

Kommentaariid:

MuS-iga mitteliitunud muuseumid

Kõik muuseumid, mitte ainult MuIS-iga liitunud. Kõik arhiivid, mitte ainult Rahvusarhiiv

Asutus peaks sellisel juhul võtma kohustuse tagada esemete säilivus ja hoidmine vastavalt muuseumiseadusele.

Ka MuIS-iga mitteliitunud muuseumid, MTÜ-d, nt vanatehnikaklubid jms

Ei ole selge, miks on muuseumidest võimalik üle anda vaid teisele MuIS-iga liitunud muuseumile. Kogu seaduses puhul on küsimus, miks omab liitumine MuIS-iga niivõrd tugevat juriidilist mõju.

õigus anda üle kõigile asutustele, kes omavad/kasutavad lepingu alusel riigile kuuluvat muuseumikogu?! näiteks TLÜ Arheoloogia teaduskogu?

Haridusasutused

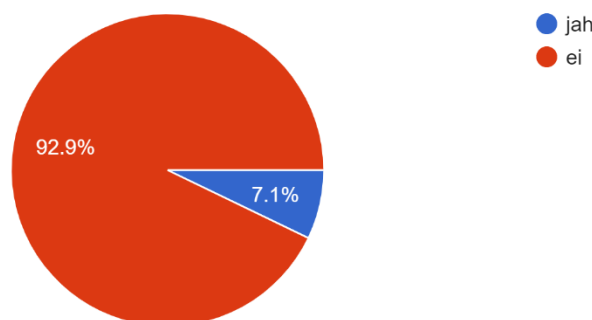
Vaba valik

Nt teaduskogud ja/või kõrgkoolid õppetöö eesmärkidel.

Loodusmajad, koolid, MuIS-iga mitte liitunud muuseumid või eramuuseumid.

5.4. Kas olete § 32 alusel museaale tagastanud viimase kuue aasta jooksul?

28 responses

2 vastajat kinnitasid, et on viimase kuu aasta jooksul MuuS § 32 alusel museaale tagastanud, 27 vastaja puhul ei ole seda ette tulnud.

Väljaarvamise vormistamise nõuded:

Museaali väljaarvamine ning museaali võõrandamise viisi valik toimub:

- ❖ muuseumi asutaja otsusel,
- ❖ arvestades muuseumi juhi, avalik-õigusliku isiku muuseumi asutaja määratud isiku või otsustuskogu põhjendatud ettepanekut,
- ❖ millele on lisatud sõltumatu eksperdi arvamus.

Erinõuded riigi muuseumikogudele (teiste puhul otsustab muuseumi asutaja ise - seaduses ei ole reguleeritud):

Kahjustatud ja mittetaastatav asi kantakse maha ja hävitatakse riigivaraseaduse § 55 lõike 2 alusel riigivara valitseja kehtestatud riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise korra kohaselt.

Sisulistel põhjustel väljaarvatud asi:

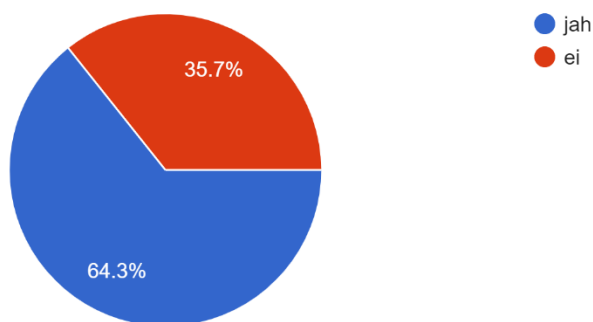
- ❖ võetakse samas või teises MuIS-iga liitunud muuseumis kasutusse muuseumi ülesandeid toetaval eesmärgil (s.t abikogus),
- ❖ või antakse üle raamatukogule või arhiivile,
- ❖ või tagastatakse museaali muuseumile annetanud või müünud isikule.
- ❖ Kui eelnevad kolm varianti ei ole võimalikud, võõrandatakse asi tasu eest avalikul enampakkumisel (s.t oksjonil, mille korraldab Muinsuskaitseamet), sõltumata museaali harilikust väärtusest.

Avalikul enampakkumisel saadud raha võib sama muuseum kasutada uute museaalide ostmiseks.

Kui võõrandamise kulud ületaksid riigivara valitseja hinnangul saadavat tulu või kui asja ei õnnestu võõrandada avalikul enampakkumisel, kantakse see maha ja hävitatakse riigivaraseaduse § 55 lõike 2 alusel riigivara valitseja kehtestatud riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise korra kohaselt.

5.5. Kas väljaarvamise vormistamise nõuded ja võimalused on asjakohased?

28 responses

Muuseumikogust väljaarvamise vormistamisega seotud nõudeid ja võimalusi pidas asjakohaseks 18 vastajat ja mitteasjakohaseks 10 vastajat.

Kommentaariid:

Üle tuleks vaadata ekspertarvamuse vajalikkus. Leian, et kõikidel juhtudel ei ole vaja ekspertarvamust. Näiteks, D-kategooria asjad, topelt arvelevõttud – neid ikka on juhtunud jms. Siin piisaks 3-liikmelise komisjoni otsusest.

Kui museaal antakse üle teisele muuseumile, siis üleandmise protsessi tekib MuIS-is hetk, kus museaal ei ole enam leitav üleandja muuseumi infosüsteemis ja ei ole veel leitav vastuvõtja muuseumi infosüsteemis. Kui museaal tagastatakse õigusjärgsele omanikule, ei ole MuISis võimalik vormistada akti, et omanik on eseme kätte saanud. Täpsustamata on, kuidas peab toimuma välja arvatud erinevatest materjalidest museaalide hävitamine – prügikasti visata ei tohi, lõkkes või ahjus põletamine ei ole võimalik. Sõltumatu eksperdi arvamuse nõue on kohati formaalne, sest hinnangut

näiteks museaali kadumise või hävimise asjaoludele saab anda muuseumi tegevusega kursis olev spetsialist.

riigivaraseaduse rakendamine on ebamõistlikult kohmakas enamiku museaalide puhul

Eksperdi nõue ei ole asjakohane, kui asjad on kadunud.

Laiendada väljaarvatud asja võimalike saajate nimekirja?!

Teatud juhtudel võiks kogust väljaarvamine olla lihtsam (nt kui tegemist on korduveksemplaridega): otsustusõigus võiks sel puhul olla muuseumikogu täiendamise komisjonil, otsuse kinnitab muuseumi juht oma allkirjaga, sõltumatu eksperdi kaasamine tundub liiast.

Hävitamise korraldamine ja vormistamine võiks olla paremini lahti seletatud.

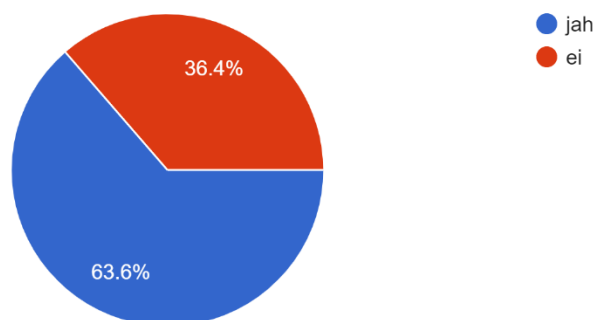
Hävitamine – peaks olema äärmine abinõu ja seotud nt objekti ohtlikkusega teistele museaalidele; vajab übermõtestamist.

Liiga keerulised tingimused, endiste omanike leidmine keeruline, ekspertide leidmine, kes oleks nõus kohale tulema on raske.

Sisulistel põhjustel välja arvamine on väga keeruline teema. Inimesed, kes otsustavad, on siiski oma väärtushinnangutega omas ajas ja me ei tea ju, mis võib tulevikuinimestele huvi pakkuda.

5.6. Kas see säte, mis võimaldab müüa muuseumikogust väljaarvatud museaali riigi korraldataval oksjonil, on end teie hinnangul õigustanud?

22 responses

14 vastajat arvasid, et oksjoni säte on end õigustanud, 8 vastajat leidsid, et mitte.

5.7. Kui teie muuseum ei ole oksjoni võimalust seni kasutanud, siis mis põhjustel?

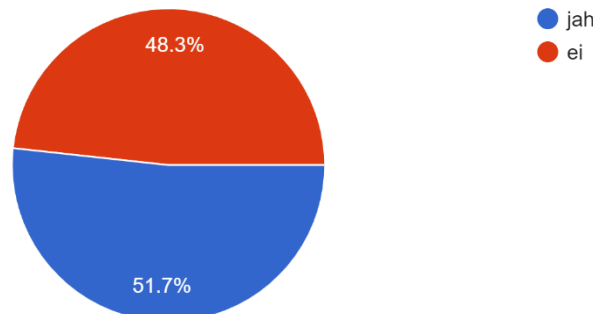
9 vastajat põhjendasid, et ei ole midagi müümisväärtset veel kogust välja arvanud. Nt: „enamasti on väljaarvatud museaalid väikese kultuuriväärtusega, koopiad jm, mille vastu puudub avalik huvi“.

Ühel juhul toodi välja eetilised dilemmad: „Oleme arutanud teoreetilist võimalust, kuid oleme pidama jäänud eetiliste küsimuste juurde.“

Ühe vasta väitel on kollektsooni terviklikkus oluline ja „sinna ei satugi midagi ebavajalikku“.

5.8. Kas muuseumikogust museaali väljaarvamine võiks olla muuseumi enda (mitte muuseumi asutaja) pädevuses, sarnaselt muuseumikogusse vastuvõtu protsessiga?

29 responses

15 vastajat arvasid, et museaali väljaarvamine võiks olla muuseumi pädevuses, 14 vastajat leidsid, et mitte.

5.8.1. Kui jah, siis kas teil on ettepanekuid süsteemi võimaliku kuritarvitamisega seotud riskide maandamiseks?

Kommentaariid:

Väljaarvamisest peaks olema kaasatud laiem ring inimesi kui üks või kaks. Väljaarvamise põhjalik muuseumipoolne dokumenteerimine aitaks riske vähendada.

Teiste piirkonna muuseumide töötajatega võiks koos otsustada, me aitaks neid ja nemad meid otsustamisel.

Kindlasti peab olema muuseumide vaheline infokandja (register), kus väljaarvamised on fikseeritud. Toimingud ja ekspertisiid on vajalik dokumenteerida. Üks võimalus - muuseumidevaheline komisjon, kes jooksvalt kõik ettepanekud üle vaatab; vajadusel Muuseuminõukoguga kooskõlastades.

Kui vastuvõtul usaldame komisjoni, siis miks ei võiks ka väljaarvamiste puhul teda usaldada, osadel puhkudel tuleks kaasata sõltumatut eksperti.

Küsimus on jälle pigem mitme asutajaga sihtasutuse puhul: keda asutajatest peab silmas seadus.

Ettepanekuid ei ole. Tööle võetakse usaldusväärsed ja pädevad inimesed. Pistelised kontrollid vms.

Eramuuseumil riske eraldi ei ole, riigimuuseumi puhul ei oska adekvaatselt hinnata.

Ühest küljest tuleks spetsialiste usaldada, teisalt vajab see kindlasti paari erapooletu eksperdi kaasamist, et ei toimuks n-ö mugavusmahakandmist.

Peaks heaks kiitma muuseumi nõukogu.

Vastutus vastavalt töölepingule.

ETTEPANEK: Lihtsustada väljaarvamise reegleid ja vormistamise nõudeid, et vähendada bürokraatiat ja ülereguleerimist:

1. Muuta seadust nii, et kadunud või varastatud museaale ei arvata muuseumikogust välja, kui on alust arvata, et nad ei ole hävinud ning võivad n-ö välja ilmuda, vaid teha märke MuS-i, et museaal on kadunud (st museaali staatus jääb alles; museaali asukoht on lihtsalt teadmata). Sellisel juhul ei ole ülesleidmise puhul vaja arvelevõtmise protseduure läbi teha. Kaob ka ära sama museaali numbri alla nn ennistamise probleem. Nt ka vallasmälestistelt ei võeta nende varguse korral neilt mälestise staatust ära. Ainult siis, kui „ei ole leitav ega tuvastatav ja on piisav alus arvata, et mälestis ei ole säilinud“ (Muinsuskaitseseadus § 20 lg 1 p 7). Välja tuleb arvata ainult need museaalid, mille puhul on kindlalt teada, et need on hävinud (nt katkise õhupalli juhtum, kus ei pea „arvama“, kas on säilinud või mitte).

Muudatus seaduses: Tõsta osaliselt § 11 lõike 1 p 2 ümber lõikesse 2 ja muuta sõnastust MuKS-i järgi. St museaali VÕIB muuseumikogust välja arvata, kui museaal ei ole leitav ega tuvastatav ja on piisav alus arvata, et museaal ei ole säilinud.

2. Kuna kõik taastamatud kahjustused ei pruugi tähendada seda, et museaal ei ole enam väärtuslik, siis anda kaalutlusõigust kahjustatud museaalide puhul. St et kui museaal on *kahjustatud ja seda ei ole võimalik taastada*, siis selle **võib** kogust välja arvata, aga tingimata **ei** pea.

3. Laiendada isikute ringi, kellele võib riigile kuuluvaid museaale üle anda ning korrigeerida MuuS § 7 olev ebalooming:

- Tunnistada tervikuna kehtetuks MuuS § 7 *Museaali üleandmine teisele muuseumile, raamatukogule ja Rahvusarhiivile*, sest üleandmine on väljaarvamisele järgnev toiming, mitte omaette põhjus muuseumikogust väljaarvamisel. Samal põhjusel tunnistada kehtetuks ka MuuS § 11 lg 1 p 3 (*antakse käesoleva seaduse § 7 alusel üle teisele muuseumide andmekoguga liitunud muuseumile, raamatukogule või Rahvusarhiivile*) ning korrigeerida § 12 lg 2 sõnastust, mis viitab samuti §-le 7.
- Muuta MuuS § 11 lg 5. Võimalik uus sõnastus:

Riigile kuuluvast muuseumikogust käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud alusel väljaarvatud asi:

- 1) võetakse samas muuseumis kasutusse muuseumi ülesandeid toetaval eesmärgil;
- 2) antakse üle teisele muuseumile või valitsusasutusele, riigiasutusele, kohaliku omavalitsuse üksuse asutusele või juriidilisele isikule, kes tegutseb avalikes huvides;
- 3) või tagastatakse museaali muuseumile annetanud või müünud isikule.

- Muuta MuuS § 10 *Muuseumikogu üleandmine riigimuuseumi tegevuse lõpetamisel*. Võimalik uus sõnastus:

Riigimuuseumi tegevuse lõpetamisel antakse muuseumikogu koos arvestusdokumentatsiooniga üle teisele muuseumile, raamatukogule või avalikule arhiivile või kasutamiseks riigi sihtasutuse muuseumile, avalik-õigusliku isiku muuseumile, munitsipaalmuuseumile või eramuuseumile käesoleva seaduse §-s 9 sätestatud korras, säilitades võimaluse korral alakogudeta muuseumikogu või alakogu terviklikkuse.

4. Viia väljaarvamine samale otsustustasemele kui kogusse arvamine – ehk et muuseum ise, mitte tema asutaja.

Kuidas riske maandada:

- Sisulistel põhjustel väljaarvamisse peaks olema kaasatud vähemalt 3 inimest. Kui on väike muuseum ja pole nii palju sisutöötajaid, siis välise eksperdi nõue (see on määruse teema).
- Põhjalik dokumenteerimine.
- Pisteline järelevalve Muinsuskaitseametilt.

Muuta MuuS § 11 lg 3:

Museaali väljaarvamine muuseumikogust käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud alustel ning museaali võõrandamise viisi valik toimub muuseumi juhi otsusel, arvestades muuseumikogu täiendamise ja asja muuseumisse hoiule võtmise komisjoni ettepanekut. Kui riigile kuuluvast

muuseumikogust väljaarvatav museaal on põhivarana arvele võetud, peab muuseum küsima riigivara valitsejalt nõusolekut.

Viimane lause on riigivara-seadusest tulenev nõue (seal on küll piir 30 000 tuhat, kuid museaalide puhul oleks loogiline, et põhivara kapitaliseerimise alampiiri ületavad asjad).

6. Museaali käsutamise kitsendused (§ 8 ja § 12)

Museaali ei või võõrandada ega koormata pandiga, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti. Võõrandamiseks ei peeta museaali üleandmist MuS-iga liitunud muuseumile, raamatukogule või Rahvusrhiivile.

Riigile kuuluvasse muuseumikogusse arvatud museaali võib kasutamiseks anda ja muuseumikogust välja arvata üksnes muuseumiseaduses sätestatud alustel.

Kasutamise täpsustus:

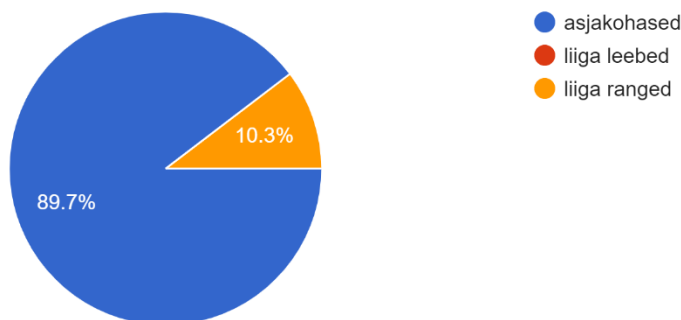
- ❖ Riigile kuuluvasse muuseumikogusse arvatud museaali võib anda kasutamiseks teisele muuseumile, asutusele, juriidilisele ja füüsilisele isikule teadustöö, eksponeerimise ja muul eesmärgil, kui muuseum on veendunud museaali nõuetekohases säilitamises.

Avalik-õigusliku isiku muuseumi, munitsipaalmuuseumi või eramuuseumi tegevuse lõpetamisel on:

- ❖ museaali tasuta võõrandamise korral muuseumikogu omanik kohustatud seda esmalt pakkuma riigile;
- ❖ pärast riigi loobumist võib ta selle võõrandada muule isikule.
- ❖ Museaali tasu eest võõrandamise korral on ostueesõigus riigil.

6.1. Kas kitsendused on:

29 responses

Museaali kasutamise kitsendusi pidas asjakohaseks 26 vastajat ja liiga rangeks 3 vastajat (sh 2 eramuuseumi, 1 riigi SA).

Need, kes pidasid liiga rangeks, tõid kommentaarina välja:

Ei ole põhjendatud eramuuseumile seatud piirangud ja riigile ostueesõiguse / võõrandamise õiguse pakkumine.

Eramuuseumil peaks olema õigus ainult ise otsustada, kellele ja kuidas realiseerida.

ETTEPANEK: Leevendada eramuuseumidele seatud museaali võõrandamise piirangut nii, et see kehtiks vaid juhul, kui muuseum on saanud riigilt tegevustoetust. Muudatuse mõju on küll väga väike, sest kogu muuseumiseaduse kehtivuse aja jooksul (säte oli ka 1996. a muuseumiseaduses) ei ole riik oma ostueesõigust kunagi rakendanud.

7. MuIS (§ 15)

MuIS-i kasutatakse:

- ❖ kultuuriväärtusega asja museaalina arvele võtmiseks,
- ❖ museaali ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asja kohta kogutud andmete säilitamiseks,
- ❖ museaali ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asjaga tehtavate toimingute registreerimiseks,
- ❖ museaali ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asja avalikkusele tasuta tutvustamiseks.

MuIS-is võib (aga ei ole kohustuslik) pidada arvestust abikogusse arvatud asja, selle kohta kogutud andmete ja abikogusse arvatud asjaga tehtavate toimingute kohta.

MuIS-iga liitumine on kohustuslik:

- ❖ riigimuuseumile,
- ❖ muuseumile, kellega sõlmitakse haldusleping riigile kuuluva muuseumikogu kasutamiseks,
- ❖ erand: ei ole kohustuslik looduse ainevaldkonna muuseumile muuseumikogu puhul, mille kohta on andmed üldsusele kättesaadavad muul viisil.

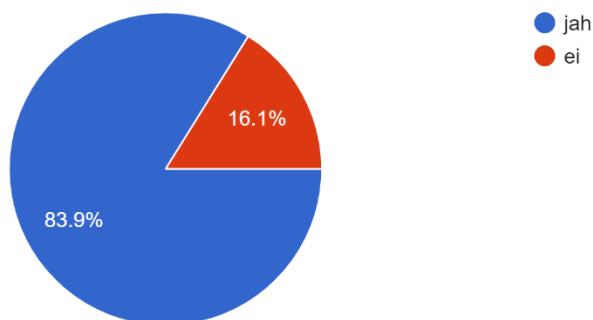
Teised muuseumid võivad MuIS-iga liituda, kui nende tegevus vastab muuseumiseaduse § 2 lõikes 1 sätestatud muuseumi ülesannetele, s.o kogub, säilitab, uurib ning vahendab inimese ja tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalselt kultuuripärandit hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel.

Süsteemi kasutamine on kõigile muuseumidele (olenemata omandivormist) tasuta, kuid liitumisel võtab muuseum endale kohustuse, et kasutab MuIS-i vastavalt kasutuslepingus kokkulepitule, muuseumiseadusele (laieneb osaliselt) ja selle alusel antud määrustele ning järgib teisi kehtestatud juhiseid.

MuIS-iga vabatahtlikult liituva muuseumi tegevust puudutavad muuseumiseaduse §-d 5, 6, 7, 11, 14, 22, 23 ning nende alusel antud kolm määrust.

7.1. Kas MuSi kasutuseesmärgid on asjakohased?

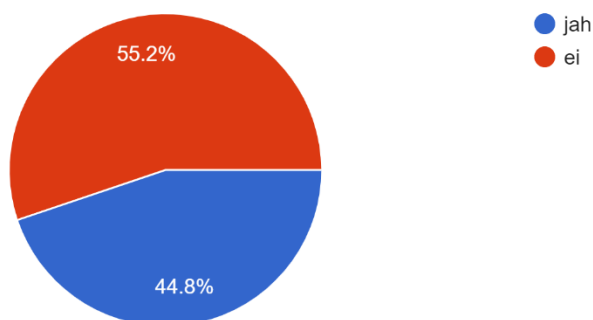
31 responses

MuSi-i kasutuseesmärgi pidas asjakohaseks 26 vastajat ja mitteasjakohaseks 5 vastajat (sh 1 muuseum, kes ei ole ise MuSi-i kasutaja).

7.2. Kas MuSis võiks vormistada ka vähem kui aastaks hoiule võetavad asjad?

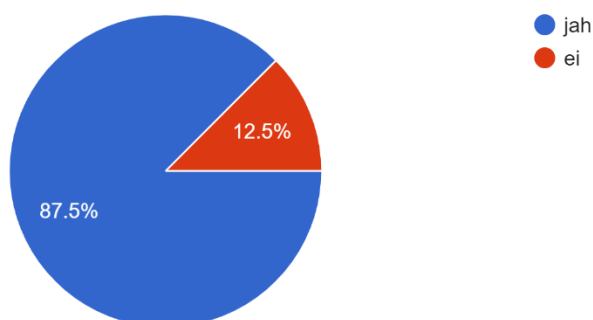
29 responses

13 vastajat arvas, et MuSi-is peaks vormistama ka alla aasta muuseumis hoiul olevad asjad ja 16 vastajat arvas, et ei peaks. Mittevormistamise põhjendusena toodi eelkõige sellega kaasnev asjatu lisatöö, millel ei ole sisulist väärtust.

7.3. Kas liitumistingimused on sobilikud?

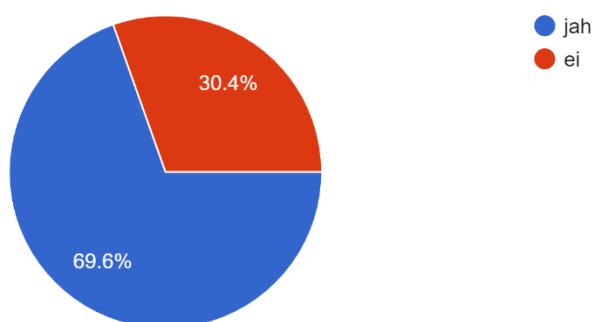
24 responses

MuS-iga liitumise tingimusi pidas sobilikuks 21 vastajat, mitesobilikuks 3 vastajat (sh 2 MuS-i mittekasutatavat muuseumi), kes leidsid, et need on liiga ranged ja keerulised.

7.4. Kas liitumisega kaasnevad kohustused on jõukohased?

23 responses

MuS-iga liitumisega kaasnevaid kohustusi pidas sobilikuks 16 vastajat, mitesobilikuks 7 vastajat (sh 3 MuS-i mittekasutatavat muuseumi). Põhjusena toodi välja töötajate vähesus, nende ettevalmistuse puudulikkus, sisestuste ajamahukus. Ühel juhul tõstatati ka küsimus, kas kõik liitumisega kaasnevad kohustused on üldse põhjendatud.

ETTEPANEK: Muuta hoiulevõetud asjade vormistamise nõuete loogikat: mitte eristada ajaliselt, nagu on praegu (alla aasta ei ole kohustuslik/üle aasta on), vaid eesmärgi järgi: hoiule võtmine hoiustamise eesmärgil – kohustuslik vormistada MuS-is, hoiule võtmine näitusele – ei ole kohustuslik vormistada.

8. Isikuandmed ja autoriõigus (§ 16)

MuS-is tehakse üldsusele juurdepääsupiiranguta kättesaadavaks:

- ❖ museaali digitaalne kujutis,

- ❖ digitaalne museaal,
- ❖ museaali ja digitaalset kujutist kirjeldavad andmed.

Museaaliga seotud isikuandmeid tohivad muuseumiseaduse eesmärkide täitmiseks töödelda (mitte ainult MuIS-is, vaid ka muudes andmekogudes, mis muuseumil võivad olla):

- ❖ riigimuuseum,
- ❖ riigi sihtasutuse muuseum,
- ❖ avalik-õigusliku isiku muuseum,
- ❖ munitsipaalmuuseum,
- ❖ MuIS-iga liitunud muuseum,
- ❖ MuuS § 21 alusel riigieelarvest tegevustoetust saanud eramuuseum.

MuIS-i andmed, mille autoriõigused või autoriõigusega kaasnevad õigused kuuluvad seaduse või tehingu alusel muuseumile, on taaskasutatavad:

- ❖ avaliku teabe seaduses sätestatud tingimustel ja korras,
- ❖ arvestades muuseumiseaduse ja autoriõiguse seadusega ettenähtud erisusi,
- ❖ viidates museaalile ja muuseumile, mille muuseumikogusse kasutatav digitaalne museaal või museaali digitaalne kujutis kuulub.

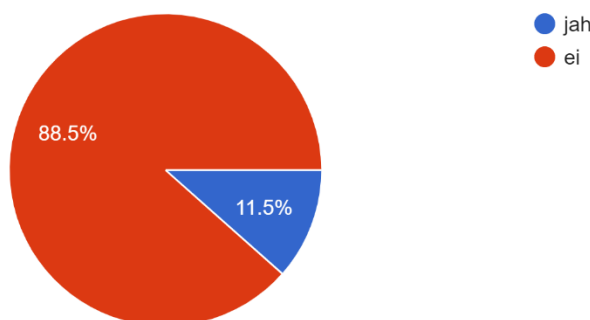
Andmesubjektil on õigus igal ajal nõuda museaalis või seda kirjeldavates andmetes sisalduvate isikuandmete üldsusele kättesaadavaks tegemise lõpetamist MuIS-is, välja arvatud juhul, kui isikuandmete jätkuv üldsusele kättesaadavaks tegemine ei kahjusta ülemäära andmesubjekti õigusi.

Kui otsustatakse lõpetada museaali levitamine või üldsusele kättesaadavaks tegemine, võib isik teadus- ja õppetöö eesmärgil taotleda juurdepääsu selle muuseumi kaudu, kelle muuseumikogusse museaal kuulub.

Juurdepääsuõiguse andmise otsustab muuseumi juht või muuseumi juhi määratud isik, avalik-õigusliku isiku muuseumi asutaja määratud isik või otsustuskogu, kes hindab otsuse tegemisel taotluse põhjendatust, juurdepääsu vajadust ning üldsuse hulgas levitamise keelamise põhjust.

8.1. Kas mõni punkt on takistanud muuseumi tööd?

26 responses

23 vastajat väitsid, et isikuandmeid ja autoriõigusi puudutavad punktid ei ole takistanud muuseumi tööd, 3 vastajat väitsid, et on.

Kommentaariid:

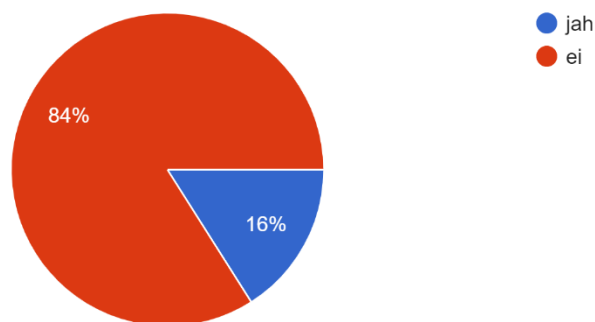
Keeruline, raske on orienteeruda, mida ja kui palju näidata võib.

Kes otsustab, kas isikuandmete jätkuv kättesaadavaks tegemine ei kahjusta ülemäära andmesubjekti õigusi? Kui inimene väidab, et kahjustab, siis ei ole muuseumitöötajal pädevust öelda vastupidist.

Muuseumi ajaloo jäädvustamisel on keeruline fotodega, sest teatavasti peab olema iga pildil oleva isiku luba pildi avalikult näitamiseks. Tuleb otsida fotod, kus näod ei ole äratuntavad, aga see ei ole ka suur takistus.

8.2. Kas on olnud probleeme mõne punkti rakendamisega?

25 responses

21 vastajat väitsid, et ei ole olnud probleeme mõne isikuandmeid ja autoriõigusi puudutavad punkti rakendamisega, 4 vastajat väitsid, et on olnud.

Kommentaariid:

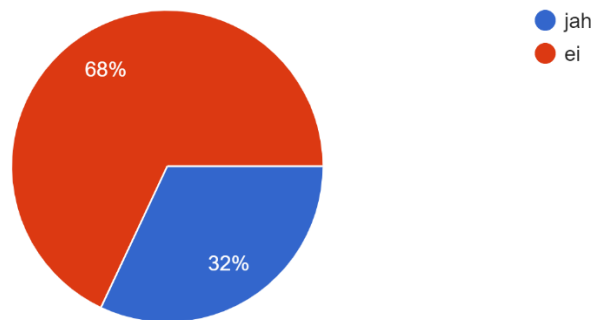
Isiklike toimikute ja fotode avalikustamisel isikuandmete kaitse rakendamise otsustamine, mõned korrad on esinenud nt järeltulijate proteste isa või vanaisa foto või muude andmete MuLS-is avaldamise kohta.

Ilmselt võib jääda probleemiks tahtmatu isikuandmete avalikustamine ehk mis on lubatud ja mis mitte. Siin on oluline arhiivide kogemus.

Üldine kommentaar osa 8 kohta: Isikuandmete ja autoriõiguste teema on museaalide puhul suhteliselt reguleerimata ning puutume sellega aeg-ajalt kokku. Näiteks muuseumikogus olevate kunstiteoste kasutamine muuseumi reklaamis või suveniirides. On olnud küsimusi näiteks 1980-ndate aastate pulmafotode avalikustamisega. Või drastiline näide uriini analüüsi andmete avalikustamisega.

8.3. Kas museaalide ja nende andmete juurdepääsupiiranguta kättesaadavaks tegemise nõue on mõjutanud muuseumi omatulu laekumisi, suurendanud muuseumikogu kasutamist või muul moel mõjutanud muuseumi tegevust?

25 responses

8 vastajat arvasid, et museaalide ja nende andmete juurdepääsupiiranguta kättesaadavaks tegemise nõue on mõjutanud muuseumi tegevust, 17 vastajat arvasid, et ei ole üldse mõjutanud.

Kommentaariid:

Sellest tulenev omatulu laekumise vähenemine pole olnud väga märkimisväärne, pigem on arvete mitteväljastamine aidanud säästa nii koguhoidja, peavarahoidja kui ka raamatupidaja aega, sest jäävad ära selgitused, miks raha küsime ning sageli 1-2 asja eest esitatav arve on väike, kuid töövoog asjatult pikk. Museaalide kättesaadavaks tegemise nõue on suurendanud museaalide kasutamist, oleme saanud täiendada andmeid.

Rohkem on huvilisi, kes on leidnud andmeid, fotosid jms. Teadlikus on ka muidu tõusnud, uurijaid on rohkem.

Oleme alati võimaldanud juurdepääsu ja koopiaid vaid teenustöö hinnaga, st et kui meil säilitatav digikoopia rahuldab klienti, siis saab ta selle tasuta, suuremas resos üksikkorras kopeerimine on vastavalt hinnakirjale.

Mõningal määral vähendanud omatulu.

On suurendanud muuseumikogu kasutamist, kuid suurte failide MuIS-is kättesaadavaks tegemine on vähendanud omatulu teenimist.

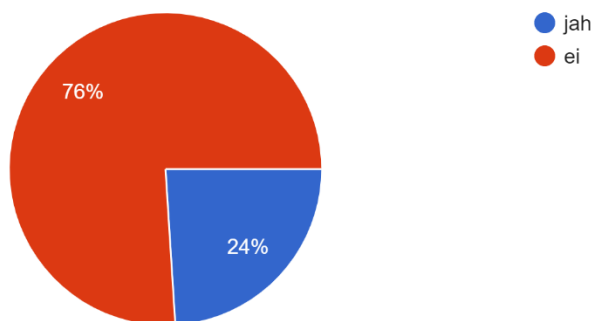
Muuseumikogu kasutamine on suurenenud, realselt tulu pole suurenenud, tundus aga küll.

On suurenenud kirjastuste esindajate ja uurijate pöördumised, kes soovivad digikujutist kasutada eriti pärast fotode ja negatiivide kujutiste MuIS-i kandmist; on suurenenud pöördumiste arv täpsustuste/paranduste tegemiseks konkreetsete kujutiste kohta.

Kvaliteetse digikujutise kasutamine tulu saamise eesmärgil on muuseumile võimalus väikese tulu saamiseks. Hariduslikul eesmärgil kasutamine on tasuta.

8.4. Kas teie muuseumis on olnud juhtumeid, mil olete lõpetanud museaali levitamise või üldsusele kättesaadavaks tegemise?

25 responses

6 vastajat väitsid, et neil on olnud juhtumeid, mil nad on lõpetanud museaali levitamise või üldsusele kättesaadavaks tegemise, 19 vastajat väitsid, et ei ole olnud.

Kommentaariid:

On esitatud tungivaid soovide (suuliselt) mitte olla oma fotoga nõukogude ajast rääkival püsinäitusel, kuid vestluse järel on siia maani kõik rahulikult lahenenud.

Käsitajalised materjalid on pandud üldkasutuseks keelu alla.

Nt asutuse töötajate juubelite jms fotod on vastuvõtmisest saadik digikujul nähtavad vaid piiratud kasutajatele.

Fotol kujutatud isik keelas avalikustamise.

Sugulased on avastanud muuseumist saadud foto (muuseumil puudusid konkreetsed andmed kujutatud isikutest) tema meelest sobimatus keskkonnas (uskliku inimese pilt n-ö kõrtsi seinal).

Fotode puhul on ette tulnud, kus inimene on olnud foto peal avalikus MuS-is nähtav ning palus foto avalikult eemaldada.

Kodaniku nõudmisel on mõned museaalid (peamiselt fotod) muudetud n-ö mitteavalikuks.

Juhtumeid ei ole olnud, oleme jätnud avalikustamata väga isiklike dokumentide sisu.

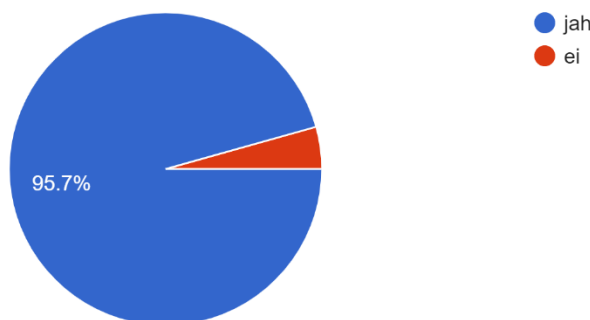
ETTEPANEK: Seaduses ei ole muudatused vajalikud. Oluline on suurem selgitustöö, paremad infomaterjalid ja koolitused.

9. Riigimuuseumid (§ 17, 18, 20)

- ❖ Riigimuuseumi juhi ametikoha täitmiseks korraldatakse avalik konkurss.
- ❖ Riigimuuseumi juhiga sõlmitakse tähtajaline tööleping kuni viieks aastaks.

9.1. Kas nõuded on asjakohased?

23 responses

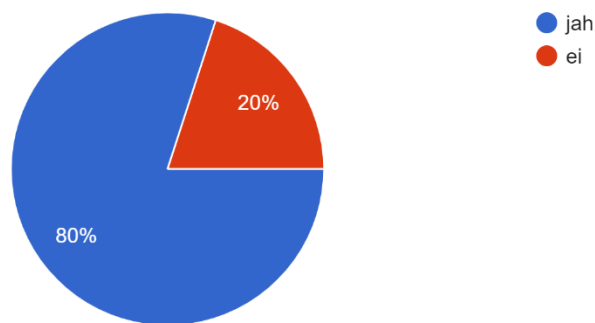
22 vastajat arvasid, et nõuded on asjakohased, 1 vastaja arvas, et ei ole (ilma põhjendusest).

ETTEPANEK: Seoses riigi sihtasutuste lisandumisega muuseumimaastikule, tuleks seadust täiendada, et ka riigi sihtasutuste juhi kohale korraldatakse avalik konkurss. Sarnaselt etendusasutuste seadusele tuleks lisada säte, et juhiga sõlmitud lepingut võib avalikku konkurssi korraldamata pikendada üks kord + erisus: juhul, kui sihtasutusena tegutseva muuseumi juhi vaba ametikohta ei ole mõjuval põhjusel võimalik avaliku konkursi korras täita, määrab sihtasutusena tegutseva muuseumi nõukogu asutajate nõusolekul muuseumi juhi avalikku konkurssi korraldamata.

- ❖ Riigimuuseum võib saada rahalisi vahendeid:
 - toetustest,
 - annetustest
 - oma põhitegevusega seotud tasuliste teenuste eest, mida võib osutada tingimusel, et need ei takista muuseumiseaduse § 2 lõikes 1 sätestatud muuseumi ülesannete täitmist (s.o. kogumine, säilitamine, uurimine, vahendamine).
- ❖ Erinõuded tasuliste teenuste osas riigimuuseumidele ja muuseumidele, kes kasutavad halduslepingu alusel riigi muuseumikogu ning kelle lepingus on vastav viide seadusele:
 - 1) muuseumi külastamine on kaheksa-aastasele ja nooremale lapsele, puudega kuni 16-aastasele isikule ning tema saatjale ja sügava puudega 16-aastasele ja vanemale isikule ning tema saatjale tasuta;
 - 2) muuseumipileti hinna määramisel tuleb kehtestada eraldi hind piletile, mis võimaldab ühise soodsama sissepääsu muuseumisse kuni kahele täiskasvanule koos alaealiste lastega;
 - 3) MuIS-is kättesaadavaks tehtud museaali digitaalse kujutise, digitaalse museaali ning museaali ja digitaalset kujutist kirjeldavate andmete kasutamine on tasuta;
 - 4) museaali ja museaali digitaalse kujutise riigimuuseumile või riigi sihtasutuse muuseumile kasutamiseks andmine on tasuta;
 - 5) digitaalsete kujutiste trükifailide müügi korral võetav tasu on kulupõhine, millele võib lisada mõistliku investeeringutulu.
- ❖ Riigimuuseumi põhitegevusega seotud tasuliste teenuste loetelu kehtestab minister määrusega, kui riigimuuseum on ministeeriumi hallatav riigiasutus, ning ministeeriumi hallatava riigiasutuse või valitsusasutuse juht käskkirjaga, kui riigimuuseum on selle asutuse struktuuriüksus.
- ❖ Tasu määrab kehtestab riigimuuseumi juht käskkirjaga.

9.2. Kas tasuliste teenuste erinõuete kehtestamine seadusega on vajalik?

25 responses

20 vastajat arvasid, et tasuliste teenuste erinõude seadusega kehtestamine on vajalik, 5 vastajat arvas, et ei ole.

„Ei“ vastanute 2 põhjendasid oma arvamust nii:

Enamasti on muuseumis reeglid palju lõdvemad, nt on meil perepilet sõltumata pere suurusest ehk laste arvust ikka ühe hinnaga.

Võiks olla muuseumi enda otsustamise õigus.

Praeguse süsteemiga jätkamise poolt kommentaarid:

Et asjad oleksid üheselt selged, mida võib ja mida ei või.

Üldised nõuded on vajalikud muuseumidele, et vältida erinevaid arusaamu. Samas muuseumipileti hinna määramisel kahele täiskasvanule ja nende lastele (nn perepilet) tekitab mitmeti tõlgendavusi. Praktikas kasutatakse muuseumide hinnakirjades üldjuhul "lühendit" perepilet. Vajaks sõnastuse ülevaatamist, mitte printsiibist loobumist.

Vältimaks segadust ja kehtestamaks kõigile riigimuuseumidele ja SA-dele ühtsed alused, mida ja kuidas hinnastatakse.

Avaliku raha eest saadavad teenused, riigile kuuluv kogu.

Hoiab korrektset vormi. Tegevused turusituatsioonides ei lähe liiga kerglasteks ja üha vähem on autoriõigusega pahuksis olijaid.

Korrektne on seadusest tulenevalt, kõikidel muuseumidel ühtne.

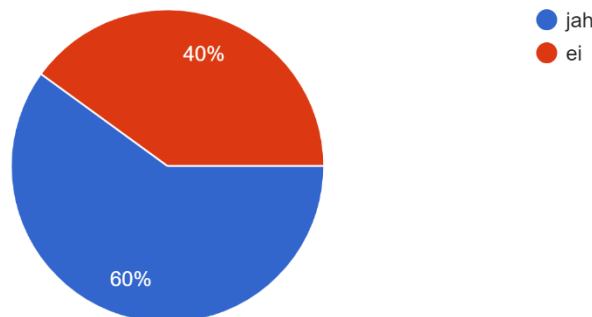
Pole põhjendust, miks peaks tasuliste teenuste kättesaadavus seadusega määratud muuseumides erinema.

Muuseum ja muuseumikogud peaksid olema senisest enam kasutatavad.

Muuseumisüsteemis üheselt mõistetak ja arusaadav.

9.3. Kas tasuliste teenuste erinõuded on kõik asjakohased?

20 responses

12 vastajat arvasid, et kõik erinõuded on asjakohased, 8 vastajat arvas, et ei ole.

Kommentaariid:

Kui lepinguline partner annab oma digitaalsed kujutised tasuta kasutada, oleks võrde, et ka riik annab oma muuseumikogus tehtud digitaalsed kujutised tasuta lepingulisele partnerile kasutada. Hetkel selline praktika puudub.

Repressseeritud isikud võiks olla ka soodustusega.¹⁰

Kas tegemist on asjakohase sõnastusega: „Riigimuuseumi põhitegevusega seotud tasuliste teenuste loetelu kehtestab minister määrusega, kui riigimuuseum on ministeeriumi hallatav riigiasutus“?

Erinõuete punkt 3) ja 5) on osaliselt vastuolus (digiteeritud kujutise kasutada andmine on tasuta, samas võib faile müüa!).¹¹

Punktis 4) museaali ja museaali digitaalse kujutise riigimuuseumile või riigi sihtasutuse muuseumile kasutamiseks andmine on tasuta; võiks olla lisaks ka munitsipaalmuuseumid.

MuS-is kättesaadavaks tehtud failide kasutamine peaks olema tasuline.

Muuseumi külastus tasuta kuni 8-aastasele on tekitanud palju segadust. 2. ja 3. klassis on nii 8- kui ka 9-aastased, osa lapsi tunnevad ennast halvasti, et nemad peavad pileti ostma, teised mitte. Peaks olema, et kui laps on koolilaps, siis peaks maksma või kompenseerib riik.

MuS-is kättesaadavaks tehtud museaali digitaalse kujutise, digitaalse museaali ning museaali ja digitaalset kujutist kirjeldavate andmete kasutamine on tasuta – siinkohal tekib küsimus, et kui mingi äriühing soovib kasutada kujutist tootearenduslikul eesmärgil, st ärilistes huvides, kas ei peaks siiski olema märges, et pööratakse konkreetse muuseumi poole ja tasutakse konkreetne või kokkuleppeline summa.

Suurpere toetus, hetkel ei loe välja mitu last: Muuseumipileti hinna määramisel tuleb kehtestada eraldi hind piletile, mis võimaldab ühise soodsama sissepääsu muuseumisse kuni kahele täiskasvanule koos alaealiste lastega.¹²

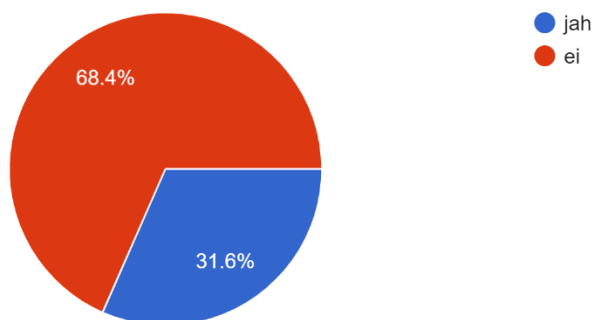
¹⁰ KuM-i kommentaar: repressseeritute soodustus (riigimuuseumide tasuta külastamise õigus) on kehtestatud okupatsioonirežiimide poolt repressseeritud isiku seadusega.

¹¹ KuM-i kommentaar: Vastuolu ei ole, sest muuseumil ei ole praegu kohustust suuri trükifaile MuS-i panna.

¹² KuM-i kommentaar: laste arv ei ole piiratud.

9.4. Kas mõne erinõude täitmisel on olnud probleeme?

19 responses

13 vastajat väitsid, et erinõuete täitmisel ei ole olnud probleeme, 6 vastajat väitsid, et on olnud.

Kommentaarid:

Trükifailile kulupõhise hinna määramine.

Probleeme on esinenud nn perepileti vääriti tõlgendamisel - soov ringi laiendada.

Keeldutakse hinnakirjas toodud kasutustasusid maksmast, sest osad muuseumid teevad erandeid ja kokkuleppel tasu maksta ei tule, samas on digiteerimine väga ressursimahukas töö, mida muuseumi eelarvest tõhusalt rahastada keeruline.

On olnud küsimusi, et kuidas on kulupõhine hind arvutatud kuni konkreetse arvutuskäigu nähanõudmiseni. Samas on siin ebavõrdsus Rahvusarhiiviga, kellele selline kulupõhine hinnanõue ei kehti, kuigi hoiame ühesugust riigi kultuuripärandit.¹³ Rahvusarhiivist digikujutist tellides sõltub hind ka kasutuseesmärgist. Samuti ei ole Rahvusarhiiv teinud kättesaadavaks suuri fotofaile, kuid muuseumidele selline nõue kehtib.¹⁴

Sama mis 9.3.1 Õpetajad on püüdnud tervet klassi tasuta muuseumisse saada – meil on kõik 8 aastased. Laps ju teab oma vanust, piinlikud olukorrad.

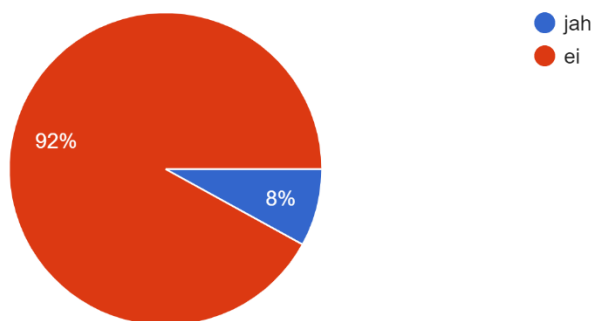
Üldjuhul on raske selgitada, et perepilet tähendab siiski täiskasvanuid ja alaealisi lapsi, mitte peret kui niisugust.

¹³ KuM-i kommentaar: Nõue siiski kehtib. Vt arhiiviseaduse § 3 lg 3 viimane lause: Teenuse tasu määra kehtestamisel tuleb arvestada, et teenuse eest võetav tasu ei ületaks selle osutamisega kaasnevaid kulusi.

¹⁴ KuM-i kommentaar: Muuseumiseadus ei kohusta MuS-is avaldama suuri fotofaile.

9.5. Kas olete digitaalsete kujutiste trükifailide eest tasu võtnud museaali annetaja enda käest (eeldusel, et sellega kaasneb lisatöö)?

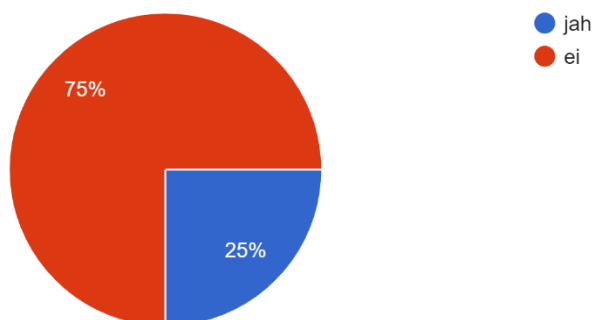
25 responses

23 vastajat ei ole võtnud digitaalsete kujutiste trükifailide eest tasu museaali annetaja enda käest, 2 vastajat on.

9.5.2. Kas seadus peaks seda reguleerima?

24 responses

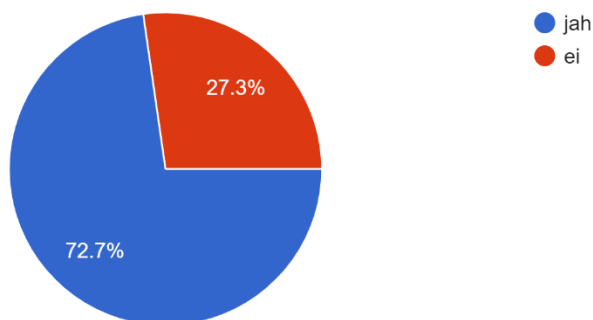

24 vastajat arvasid, et seadus ei peaks seda (vt küsimus 9.5) reguleerima, 6 vastajat arvas, et peaks.

Küsimused ainult neile muuseumidele, mis ei ole riigimuuseumid või riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavad muuseumid:

9.6. Kas olete tasuliste teenuste erinõudeid vabatahtlikult järginud?

11 responses

8 vastajat (sh 1 ekslik vastus grupist RIIK) väitsid, et nad on tasuliste teenuste erinõudeid vabatahtlikult järginud, 3 vastajat (sh 1 ekslik vastus grupist RIIK), et ei ole.

9.6.1. Kui jah, siis milliseid ja millistel kaalutlustel olete seda teinud?

Kommentaariid:

Osaliselt. Uurimistööga seotud teenuste eest pole tasu võtnud. Perena külastajatele oleme teinud soodustusi.

Süsteem on loodud, lihtne neid põhimõtteid teatud mugandustega kasutada

Teeb tööprotsessi lihtsamaks ja loogilisemaks.

Eetilistel ja inimlikel.

ETTEPANEK: Täpsustada seaduses nn perepileti regulatsiooni sõnastust, sest see on ebaselge nii muuseumidele kui ka külastajatele ning on väga erinev praktika seaduse tõlgendamisel. Praegu kehtivaid põhimõtteid mitte muuta:

- See ei ole perepilet, vaid täiskasvanu(te) ja lapse/laste ühiskülastuse soodustus;
- Soodustust peavad saama, kui koos tulevad:
 - 1 täiskasvanu + 1 laps;
 - 1 täiskasvanu + 2, 3, 4 jne jne last (piiramata laste arv);
 - 2 täiskasvanut + 1 laps;
 - 2 täiskasvanut + 2, 3, 4 jne jne last (piiramata laste arv);

10. Muuseuminõukogu § 19 ja § 5 lg 2

Muuseuminõukogu on kultuuriministri nõuandev kogu, kuhu peavad kuuluma:

- ❖ muuseumide esindajad,
- ❖ muuseumide asutajate esindajad,
- ❖ muud muuseumide valdkonna asjatundjad.

Muuseuminõukogu ülesanded:

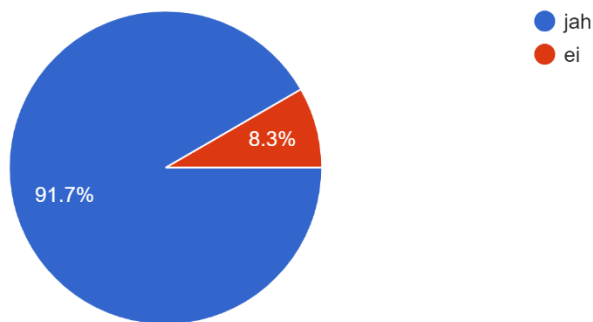
- ❖ teeb ettepanekuid ja annab arvamusi muuseumiseadusest tulenevates küsimustes,
- ❖ annab seisukohti MuS-iga liitunud muuseumide kogumispõhimõtete osas.

Muuseumiõukogul on õigus tutvuda muuseumi tegevuse ja muuseumikogu seisukorraga kohapeal.

Muuseumiõukogu liikmele võib maksta tasu muuseumiõukogu töös osalemise eest. Tasu suuruse ja maksmise korra kehtestab kultuuriminister käskkirjaga.

10.1. Kas muuseumiõukogu koosseisu määratlus on asjakohane?

24 responses

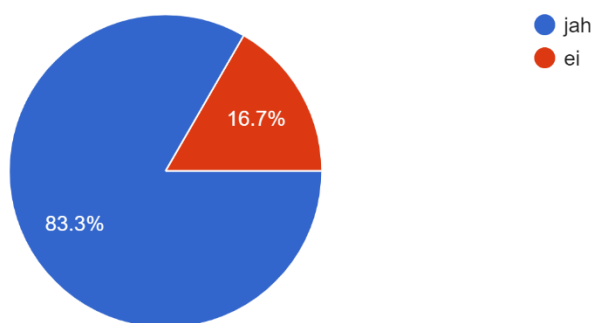

22 vastajat arvasid, et Muuseumiõukogu koosseisu määratlus on asjakohane, 2 vastajat arvas, et ei ole.

„Ei“ vastanute kommentaarid puudutasid juba konkreetsete asutuste esindajate nimetamist, mitte koosseisu üldmääratlust.

10.2. Kas muuseumiõukogu ülesanded on asjakohased?

24 responses

20 vastajat arvasid, et Muuseumiõukogu ülesanded on asjakohane, 4 vastajat arvas, et ei ole.

Kommentaariid:

Võiks olla laiem nõuandev funktsioon ka muudes küsimustes¹⁵.

Muuseumiõukogus peaks olema iga maakonna esindaja.¹⁶

¹⁵ KuM-i seisukoht: sõnastus „käesolevast seadusest tulenevates küsimustes“ on piisavalt lai, et katta kõiki muuseumivaldkonda puututavaid teemasid.

¹⁶ KuM-i seisukoht: Muuseumiõukogu ei ole esindusorganisatsioon, vaid ministri nõuandev kogu.

Võiks olla ka muuseumi arengusuundadel väljatöötamisel nõuandvaks organiks.¹⁷

Koostöös Eesti Muuseumiühinguga korraldab eesti muuseumide tunnustusüritust selleks vastavate kategooriate komisjone moodustades ja nende töös osaledes.¹⁸

Muuseuminõukogu ülesanne peaks olema - tutvub muuseumi tegevuse ja muuseumikogu seisukorraga kohapeal; praeguses variandis "on õigus". Siin vajaks sõnastamist printsiipi.¹⁹

ETTEPANEK: Seoses Eesti Muuseumide Liidu (nimi on tööpealkiri, loomisel kevadel 2022) loomisega tuleks koos teiste muuseumivaldkonna huvikaitseorganisatsioonidega (ICOM Eesti, Eesti Muuseumiühing) analüüsida Muuseuminõukogu vajalikkust.

11. Tegevustoetused (§ 21)

Avalik-õigusliku isiku muuseum, munitsipaalmuuseum ja eramuuseum võivad saada tegevustoetust riigieelarvest Kultuuriministeeriumi kaudu ning riigi sihtasutuse muuseum asutajaõigusi teostava ministeeriumi kaudu, kui:

- ❖ muuseumi tegevus vastab muuseumiseaduse § 2 lõikes 1 sätestatud ülesannetele;
- ❖ muuseumi ainevaldkond on rahvuskultuuri jaoks oluline;
- ❖ muuseum tegutseb aasta ringi ning muuseumikogu on kasutajatele soovi korral ligipääsetav;
- ❖ muuseumil on pikaajaline arengukava koos tegevustoetuse kavandatava kasutusaasta ja kolme järgmise aasta finantsplaaniga;
- ❖ muuseum täiendab muuseumikogu eesmärgipäraselt, lähtudes muuseumi kogumispõhimõtetest.

Tegevustoetuse taotlemisel esitatakse:

- ❖ taotlus,
- ❖ muuseumi arengukava koos tegevustoetuse kavandatava kasutusaasta ja kolme järgmise aasta finantsplaaniga,
- ❖ tegevustoetuse kavandatava kasutusaasta eelarve ja tegevuskava,
- ❖ muuseumi kogumispõhimõtted.

Muuseumide tegevustoetuseks eraldatud vahendite taotlemise ja määramise korra kehtestab kultuuriminister määrusega.

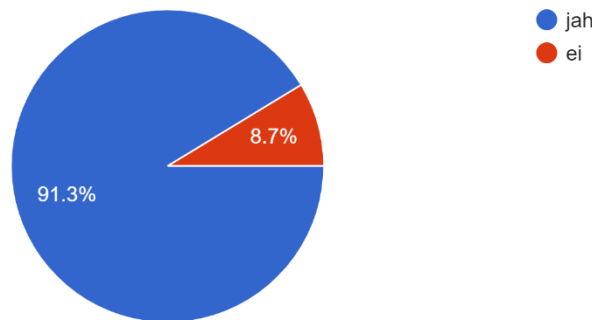
¹⁷ KuM-i seisukoht: Muuseuminõukogu on ministri nõuandev kogu. On ebareaalne, et vabatahtlikkuse alusel tegutsev kogu saaks nõustada muuseume nende arengukavade koostamisel.

¹⁸ KuM-i seisukoht: ürituse korraldamine ei ole ülesanne, mis peaks olema seadusega reguleeritud. See on juba kajastatud Muuseuminõukogu töökorras (kinnitatud ministri käskkirjaga).

¹⁹ KuM-i seisukoht: On ebareaalne, et vabatahtlikkuse alusel tegutsev kogu suudaks tutvuda kõigi muuseumide ja nende kogudega kohapeal. Sellise kohustuse panemine ei ole mõistlik.

11.1. Kas tegevustoetuse saamise eeltingimused on asjakohased?

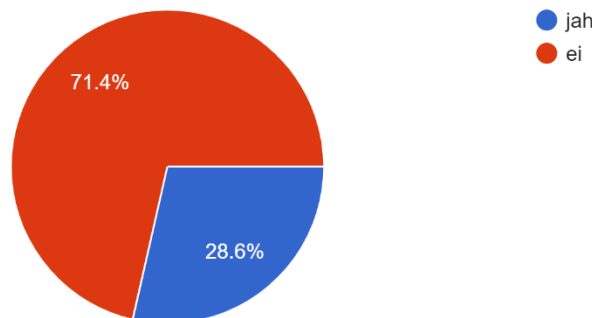
23 responses

21 vastajat arvasid, et tegevustoetuse saamise eeltingimused on asjakohased, 2 vastajat arvas, et ei ole (põhjenduseta).

11.2. Kas taotlemise protseduurides peaks midagi muutma?

21 responses

15 vastajat arvasid, et protseduuris ei peaks midagi muutma, 6 vastajat arvas, et peaks.

Kommentaariid:

Lihtsustada.

Kui riigis kultuuritöötajate miinimum töötasu on kehtestatud, siis KOV teeb omad seadused: makstakse magistrikraadiga töötajale või ei saa maksta, sest teised kultuuritöötajad tahavad ka sellist tasu saada. Muuseumi arenguks ainult Kultuuriministeeriumi toetusest jääb väheks. Asutuse vara on tema töötajad. Munitsipaalmuuseumides on vaja rohkem riigi sekkumist. KOV-i panus tegevuseks peaks olema protsendiliselt määratud.²⁰

Jaanuaris ei ole võimalik esitada sama aasta eelarvet, sest see ei ole veel kinnitatud, järgmise aasta eelarvet veelgi vähem. Taotluse esitamisaeg võiks olla hiljem, nt veebruari teises pooles või märtsis. Taotlusvormi võiks ajakohastada.

Taotluse esitamise ja toetuse saamise otsuse vahel peaks olema mõistlik vahe, mitte üle 2-3 kuu.²¹

Eramuuseumide puhul tuuakse probleemina esile tegevustoetuseks mõeldud riiklike vahendite nappust. Samas võiks tegevustoetuse taotlemisel olla esitatud KOV-de muuseumide puhul nt KOV-de

²⁰ KuM-i seisukoht: Kohaliku muuseumi pidamine ei ole riiklik kohustus, vaid ülesanne, mille omavalitsusüksus ise otsustab täitmiseks võtta, lähtudes kohalikest huvidest ja vajadustest.

²¹ Taotlemise tähtaega on juba praeguseks muudetud.

iga-aastane toetus ja lisaks kogumispõhimõtetele muuseumide koht kohalikes arengukavades. See on oluline kohalike muuseumide jätkusuutlikkuse hindamisel.

Otsustus võiks olla kiirem, me ei saa tegevust planeerida, kui me taotluse vastuse saame alles järgmisel aastal.

ETTEPANEK:

1. Sõnastada täpsemalt, mis on muuseum muuseumiseaduse tähenduses. St et tegemist ei oleks üldise „muuseumi“ definitsiooniga, vaid tingimuste loeteluga, mille alusel on võimalik hinnata, kas asutusel on õigus tegevustoetusele. (vt sõnastuse ettepanek p 2 „Mõisted“ lõpus).

2. Eristada riigiasutuste ja riigi asutatud sihtasutusena tegutsevate muuseumide ja muude muuseumide tegevustoetuste süsteem (analoogselt uuele etendusasutuste seadusele). Riigiga seotud muuseumid saaksid toetust muuseumi põhimääruslike või põhikirjaliste eesmärkide täitmise tagamiseks ning tegevustoetuse saaks siduda omaniku või asutaja ootuste sõnastamisega. Muud muuseumid saaksid toetust muuseumivaldkonna mitmekesisuse ja muuseumiteenuste piirkondliku kättesaadavuse tagamiseks. Kehtestada hindamismetoodika ja punktisüsteem (ministri määruse tasandi küsimus, mitte muuseumiseaduse).

3. Vaadata üle 3-aastaste lepingute sõlmimise reeglid ning viia need kooskõlla riigieelarve baasseadusega (ministri määruse tasandi küsimus, mitte muuseumiseaduse).

12. Järelevalve (§ 22)

Muinsuskaitseamet teostab järelevalvet ainult MuIS-iga liitunud muuseumi muuseumikogu korralduse üle.

Muinsuskaitseamet kontrollib:

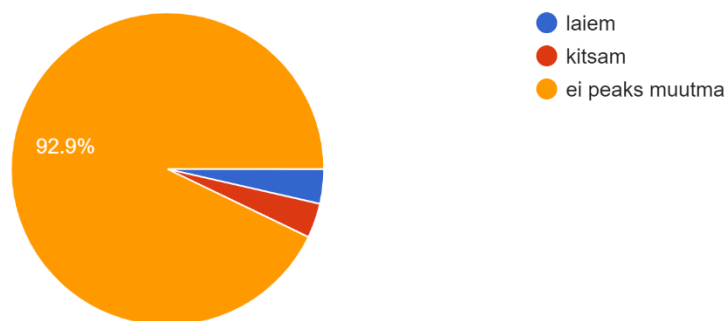
- ❖ kultuuriväärtusega asjade museaalina arvele võtmise ja muuseumisse hoiule võtmise otsustamise vastavust käesoleva seaduse § 5 lõike 5 alusel kehtestatud muuseumikogu täiendamise ja kultuuriväärtusega asja muuseumisse hoiule võtmise korrale;
- ❖ kultuuriväärtusega asjade museaalina arvele võtmise ja muuseumisse hoiule võtmise, samuti museaalide ning muuseumisse hoiule võetud asjade üle arvestuse pidamise toimingute ja dokumentide vastavust käesoleva seaduse § 15 lõike 1 alusel kehtestatud muuseumide andmekogu põhimäärusele;
- ❖ muuseumikogu ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asjade seisundi ning säilitamise ja eksponeerimise tingimuste, märgistamise ja inventuuri läbiviimise, samuti muuseumikogu korralduse põhimõtete vastavust käesoleva seaduse § 6 lõike 3 alusel kehtestatud museaali ja muuseumisse kauemaks kui aastaks hoiule võetud asja märgistamise ja säilitamise korrale;
- ❖ riigile kuuluvat muuseumikogu kasutava muuseumi puhul muuseumikogu kasutamise vastavust käesoleva seaduse § 9 lõike 2 alusel sõlmitud halduslepingule.

Muinsuskaitseamet võib järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseaduse §-des 30, 49, 50 ja 51 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.

Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 300 eurot, ettekirjutuse korduva täitmata jätmise korral 600 eurot.

12.1. Kas järelevalve peaks olema laiem kui praegune muuseumikogu korraldus või kitsam ja sihistatum?

28 responses

26 vastajat arvasid, et järelevalves ei peaks midagi muutma, 1 vastaja arvas, et peaks olema laiem ja 1, et kitsam.

12.2. Kui tihti peaks teie hinnangul samas muuseumis järelevalve toimuma?

5 vastajat arvas, et iga 10 aasta järel, 1 vastaja, et iga 7 aasta järel, 5 vastajat, et 3–5 aasta järel.

ETTEPANEK: Seadust ei ole vaja muuta.

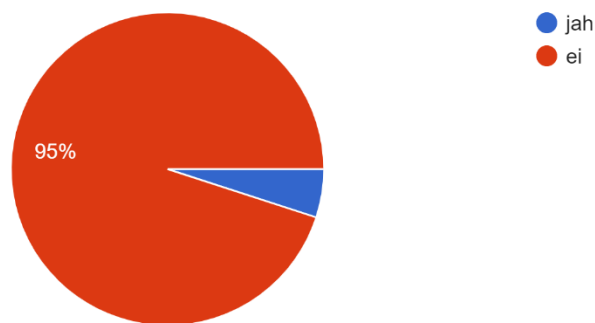
13. Museaalide ja abikogu rahaline arvestus ning museaali kindlustus (§ 24 ja § 30)

Rahalist arvestust peetakse alates muuseumiseaduse jõustumisest soetatavate museaalide ja abikogusse arvatud asjade üle.

Riigile kuuluvasse muuseumikogusse arvatud kultuurilooliselt oluline ainueksemplar, mis saadetakse ajutiselt välisriiki ning mille kahjuhüvitise tagamist ei ole otsustatud muuseumiseaduse § 27 lõike 2 kohaselt, tuleb kindlustada selle rahaliselt hinnatavas väärtuses ja § 26 lõikes 1 sätestatud kahju ulatuses.

13.1. Kas raamatupidamises rahalise arvestuse pidamisel on olnud probleeme?

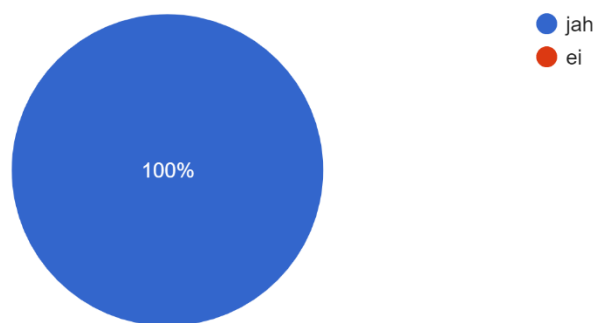
20 responses

19 vastajal ei ole olnud probleeme museaalide üle rahalise arvestuse pidamisel ning ühel vastajal on olnud (ilma selgituseta).

13.2. Kas kindlustamise nõue on vajalik?

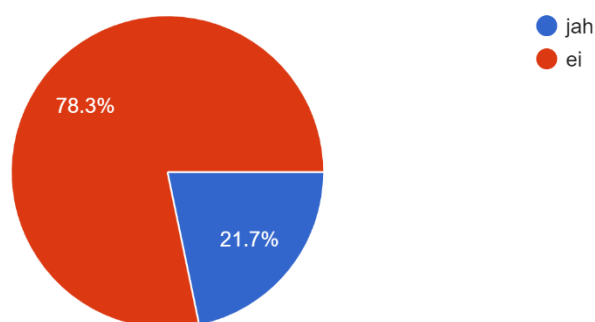
22 responses

Kõik 22 vastajat leidsid, et museaalide kindlustamise nõue on vajalik.

13.3. Kas olete viimase kuue aasta jooksul välismaale liikunud museaale kindlustanud (rahvusvahelise näituse kahjuhüvitise süsteemi väliselt)?

23 responses

18 vastajat ei ole välismaale liikunud museaale kindlustanud (põhjendus, et ei ole vaja olnud), 5 vastajat on.

14. Rahvusvahelise näituse kahjuhüvitis (4. peatükk)

Süsteemiga on hõlmatud:

- ❖ välisriigi asutuse või isiku näitus, mida eksponeeritakse Eestis riigimuseumis või riigi asutatud sihtasutuses tegutsevas muuseumis (sissetulev näitus);
- ❖ riigile kuuluvasse muuseumikogusse arvatud musealist või museaalidest koosnev näitus, mida eksponeeritakse välisriigis (väljaminev näitus).

Mis mahus on kahjud kaetud:

- ❖ näituse taastamise või asendamise kulud juhul, kui näitust on võimalik taastada või asendada;
- ❖ summa, mille ulatuses on näituse rahaliselt hinnatav koguväärtus vähenenud, juhul kui kahjustatud, hävinud või kaotsi läinud näituse taastamine või asendamine ei ole võimalik;
- ❖ kui väljaminevat näitust ei ole võimalik taastada ega asendada, näituse kahjuhüvitist ei maksta.

Näituse kahjuhüvitis ei kata rahvusvaheliste näituste eksponeerimise praktikas tunnustatud riske, mida näituse eksponeerija ei saa mõjutada ja millega tagatise andmise ajal arvestada. Katmata riskid on kirjas Vabariigi Valitsuse määruses.

Näituse kahjuhüvitise tagamist võivad taotleda:

- ❖ riigimuseum ja riigile kuuluvat muuseumikogu kasutav muuseum,
- ❖ kes esitab dokumendid, mis tõendavad, et näituse vedaja ja eksponeerija töökorraldus ning eksponeerimisruum või -hoone tagavad näituse säilimise
- ❖ ning vastavad näituse eksponeerimise eesmärgil kasutamiseks andja esitatud tingimustele.

Kahju tekkimise aeg võib olla:

- ❖ väljamineva näituse korral alates hetkest, kui näitus antakse Eestis üle vedajale, kuni hetkeni, kui vedaja annab Eestisse tagastatava näituse üle selle kasutamiseks andnud riigimuseumile või riigi asutatud sihtasutusele tegutsevale muuseumile;
- ❖ sissetuleva näituse korral alates hetkest, kui näitus antakse välisriigis üle vedajale, kuni hetkeni, kui vedaja annab välisriiki tagastatava näituse üle selle kasutamiseks andnud välisriigi asutusele või isikule.

Iga-aastases riigieelarve seaduses:

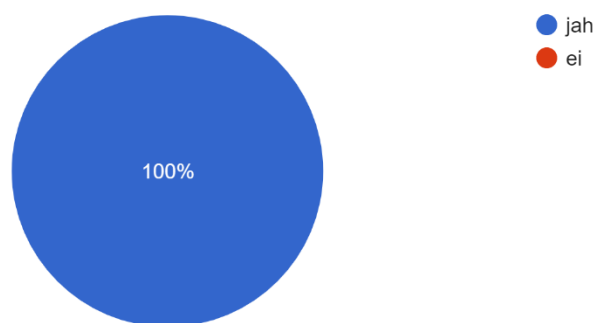
- ❖ määratakse kalendriaasta jooksul eksponeeritavate näituste riigi tagatava näituse kahjuhüvitise kogusumma piirmäär;
- ❖ määratakse kalendriaastal kehtiv omavastutuse summa, mis ei sõltu näituse väärtusest;
- ❖ esitatakse kümnet miljonit eurot ületava väärtusega näituste kavandatavad pealkirjad ning vedamise ja eksponeerimise kavandatav periood ja näituse omanik;
- ❖ esitatakse muud tagamisega seotud tingimused ja informatsioon.

Täpsem kord on kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrusega:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/dyn=119032019103&id=128092013015>

14.2. Kui teie muuseum on seda süsteemi kasutanud, siis kas teie hinnangul on taotlemise nõuded asjakohased?

4 responses

Neli vastajat, kes olid süsteemi kasutanud, leidsid, et taotlemise nõuded on asjakohased.

ETTEPANEK: Seadust ei ole vaja muuta.